

Zagreb

FILMSKA POZORNICA

Zagreb
HRVATSKA

Sadržaj

Zagreb - pozornica svjetske filmske industrije	4
Proces	18
Tko pjeva zlo ne misli	20
Guslač na krovu	22
Limeni bubanj	24
Gospođica iz Sarajeva	26
Sofijin izbor	28
Vjetrovi rata	30
Nadia	32
Wallenberg	34
Mussolini	36
Dvanaestorica žigosanih	38
Utrka za bombom	40
Božji oklop	42
Crveni kraj	44
Rat i sjećanja	46
Prst sudbine	48
Kapetan Amerika	50
Noć lisice	52
Plan za ubojstvo Hitlera	54
Rosencrantz & Guildenstern su mrtvi	56
Papa mora umrijeti	58
Ponoćne uspomene	60
Pijesak vremena	62
Detonator	64
Detonator II	66
Mistične legende	68
Poput lošeg sna	70
Groznica	72
Žena mušketir	74
Ultimativna sila	76
Lov u Bosni	78
Bijela munja	80
Glad II	82
Max Schmelling	84
Dvoboj	86
Soba 304	88

Zagreb

POZORNICA SVJETSKE
FILMSKE INDUSTRIJE

Zagreb je fotogeničan grad. Njegovo otvoreno lice - drevne i suvremene građevine, pročelja njegovih zgrada i spomenika, njegove arhitektonske, ali i prirodne ljepote, parkovi i perivoji, kao i njegov svakodnevni život, bili su inspiracija nastanku brojnih foto-monografija i filmskih portreta. Njegova nesumnjiva ljepota, stvarana stoljećima, kako maštom i vještinom čuvenih arhitekata, utjecajima različitih kultura i podneblja, tako i posebnim duhom i šarmom Zagrepčana, trajno očaravaju gradske posjetitelje i slučajne prolaznike, koji uvijek iznova otkrivaju jednostavne i začudne, bezvremenske vizure.

I ne samo to. Dobro poznate fotografije i metri filma često su Zagreb prikazivali samo s njegove najslikovitije i, nakon toliko godina, može se reći - stereotipne strane. Iako su ljepota i slikovitost Tomislavova trga, Trga bana Jelačića, Zrinjevca, Illice, Kazališta, Maksimira, Sljemena, Katedrale i Markove crkve

nedvojbeni, puni potencijal slike Zagreba seže znatno dublje od dosadašnjih fotografskih i filmskih zapisa, vrijednosti koje tek treba otkriti. Nasuprot svih slikovitih razglednica, monografija i filmova, tih turističkih posjetnica grada, Zagreb ima i mnoga druga lica, vedute i poglede za koje malo tko zna, nešto što zna otkriti i prepoznati samo osjetljivo i iskusno oko, često kakva umjetnika, oko koje će na Zagreb gledati i kao na kulisu za najmaštovitije i, ujedno, najrazličitije kreacije.

Nije onda čudno da su i filmski umjetnici širom svijeta Zagreb prepoznali kao savršenu kulisu za svoja ostvarenja, prostor koji na jednom mjestu nudi toliko toga različitog, ali autentičnog, da stvarnim vizurama može zamijeniti čitave filmske gradove. Nije neobično, pa čak ni pretjerano to što su nekad domaći filmski stručnjaci o Zagrebu govorili kao o „svim kontinentima na jednome mjestu“ i tvrdili da „nije slučajno što su tu nastali mnogi vrhunski projekti filmske industrije“.

Posljedica svega je činjenica da je zagrebačka filmska kompanija Jadran film u drugoj polovici 20. stoljeća imala najveći i najpoznatiji filmski studio u srednjoj Europi, pozornicu na kojoj je, uz mnoge domaće filmove, nastao i veliki broj stranih filmova, ukupno 150-ak. I to ne bilo kakvih, već i onih nominiranih za najpoznatiju nagradu Oscar u brojnim kategorijama. Spomenemo li samo američki „Sofijin izbor“ redatelja Alana Pakule i „Limeni bubanj“ Volkera Schlöndorfa, jasno je da je tu bilo i filmova najvećeg kalibra.

U Zagrebu su snimane i kultne televizijske serije, poput „Dvanaestorice žigosanih“, „Vjetrova rata“ i njegova nastavka „Rat i sjećanja“, obje iznimno hvaljene, kako od kritike, tako i publike. To ujedno ne znači da su neki drugi, manje profilirani projekti, koji su ostavili posebni trag u filmskoj povijesti, kako s umjetničkog, tako i komercijalnog aspekta, bili išta manje tehnički i profesionalno zahtjevni (sjetimo se samo akcijskog hita „Božji oklop“ hongkongskog filmskog poliglote Jackija Chena). Sve je to Jadran film, stručnošću i profesionalnošću domaćih filmskih radnika, uspijevao obaviti za strane producente, knjižeći u zlatnom razdoblju i više od prosječno 5 milijuna dolara godišnje, što je u to doba bila vrlo respektabilna svota.

Dakako da su sa svjetskim projektima u Zagreb pristizale i svjetske filmske zvijezde - od Orsona Wellea, Richarda Burtona, Yula Brynnera, Meryl Streep, Anite Ekberg, Roberta Mitchuma, Omara Scharifa, Kevina Kleina, Toma Sellecka, Richarda Gere, Franca Nera, Harrisona Forda..., ponajviše zbog snimanja na

zagrebačkim lokacijama, a ponekad i u okolici i drugim hrvatskim gradovima. Gotovo svi su odsjedali u kulturnom zagrebačkom hotelu Esplanade (zabilježen i u „Procesu“ Orsona Wellesa), a kasnije i u hotelu Intercontinental (današnji Westin). Oba ta hotela u zlatno su doba koprodukcija stalno ugošćavala neku od stranih filmskih ekipa, nerijetko i po nekoliko njih u različitim fazama produkcije.

Naravno da je Zagreb, zbog svoje već spomenute slikovitosti, raznolikosti i lake mogućnosti metamorfoze, bio već sam po sebi primamljiv svjetskim filmašima. No, u teškim godinama nakon Drugog svjetskog rata te je pogodnosti ipak trebalo otkriti, za što je trebalo i više od puke slučajnosti. Filmska industrija, usprkos umjetničkih pretenzija kojima se priklanja jedan njezin dio, ipak je prije svega posao. A posao, dobro je to poznato, ima svoje striktno zakonitosti, među kojima je najvažnija ona da se uloženo mora višestruko vratiti ulagaču. Da bi to bilo moguće potrebno je, u slučaju filmske industrije, pomno obuzdati troškove produkcije. Tako su, naravno posebno oprezno, razmišljali baš filmski producenti velikih filmskih industrija. Oni se u Zagrebu nisu pojavili niotkuda, privučeni idealnim gradskim kulisama za svoje priče. Cijeli

se proces kretao logičnim putem, postupno, ali ne tako sporo.

Neposredno nakon Drugog svjetskog rata Europa je bila tužno mjesto. Mnogi su gradovi, pa čak i čitave zemlje bili porušeni i opustošeni, a posvuda su vladali siromaštvo i neimaština. Razmišljalo se kako preživjeti, a i nekad najbogatije europske nacije postavljale su posve nove temelje. Nije se pretjerano razmišljalo ni o kakvoj, pa tako ni filmskoj umjetnosti, dok o nekoj celuloidnoj industriji nije moglo biti niti govora. No, s druge strane, u Sjedinjenim Državama proizvodnja filmova nikada nije prestala, a i poslijeratni kapital brzo se akumulirao s one strane Atlantskog oceana. Spretni američki producenti vrlo su brzo izračunali da bi Stari kontinent, zbog spomenutih prilika, mogao biti znatno jeftiniji za snimanje njihovih filmova. Uzmemo li u obzir da su u to doba među najpopularnijim filmskim vrstama bili veliki i vrlo skupi povijesni spektakli, tehnički zahtjevni i s mnogo statista, rješenje je bilo i više nego očito.

Prvi studio koji se Amerikancima nametnuo kao idealno rješenje bio je slavni talijanski Cinecittà. On je vrlo brzo svoju poslijeratnu knjižicu rezervacija popunio američkim projektima koji su donosili tada i više nego dobrodošle dolare. No, nove okolnosti dovele su pak talijanske filmaše u nezgodan položaj. Bez velikih budžeta kakvima su raspolagale njihove američke kolege morali su se okrenuti dostupnijim mjestima. Prvi izbor bio im je nedaleka Hrvatska, gdje su cijene snimanja, tvrde to filmski povijesničari, u to vrijeme bile upola niže od onih u njihovoj matičnoj zemlji ili, pak, filmski razvijenoj Čehoslovačkoj.

Dakle, već ubrzo po svršetku rata, koncem 50-ih, u Hrvatskoj su se počeli snimati prvi inozemni filmovi, najprije talijanski, a onda i američki. Bili su to filmovi B produkcije, ponajčešće velikih biblijskih tema, primjerice „David i Golijat“, priča adaptirana iz Starog zavjeta sa Orsonom Wellesom u glavnoj ulozi. Iako je spomenuti film postao popularan u Sjedinjenim Državama 1960.,

većina drugih koji su se tada snimali kod nas (cijeli ili djelomično) bili su prilično loše kvalitete, posebno iz današnje perspektive, a među njima nema niti jednog, za povijest kinematografije, iole važnijeg naslova.

A onda je i sudbina umiješala svoje prste. Već tri puta spomenuti (ne slučajno) Orson Welles odlučio je početkom 60-ih snimiti svoj novi film u Zagrebu. Tada 45-godišnji američki filmski i kazališni režiser, glumac, scenarist i producent, koji je svojim radom obuhvatio film, kazalište, televiziju i radio, već je iza sebe imao takva filmska remek-djela poput „Građanina Kanea“ (1941.), „Dame iz Šangaja“ (1947.), „Trećeg čovjeka“ (1949.) i „Dodira zla“ (1958.), od kojih je „Građanin Kane“

već slovio kao najbolji film ikada snimljen (tu reputaciju zadržao je i do dan-danas). Njegov prepoznatljiv redateljski rukopis s nelinearnom narativnom formom, inovativna uporaba svjetla, posebno chiaroscuro, neuobičajeni kutovi snimanja, tehnike zvuka preuzete s radija, dubinska oštrina slike i dugi kadrovi predstavljali su svojevrsnu revoluciju u filmskome svijetu tih godina, osobito kada je autorski film u pitanju. S

obzirom na sve navedeno, nije nimalo neobično da je njegov dolazak u Zagreb, da bi tu snimio dobar dio svoga novog filma „Proces“, prema istoimenome romanu Franza Kafke, bio prvorazredan događaj za domaću javnost, ali i korač zamašnjak zagrebačke koprodukcijske industrije.

Čak i više od toga. Welles je Zagreb snimio tako majstorski - s toliko ga vještine uklopio u kafijsku priču i maksimalno iskoristio srednjoeuropski ugođaj grada, da su svi profesionalci koji su vidjeli taj film ozbiljno ugradili Zagreb u svoj itinerer filmskih setova snova, pozornicu koju će svakako nastojati iskoristiti u budućnosti za neki od svojih projekata. Domaći filmski radnici, pak,

bili su oduševljeni načinom na koji je Welles iskoristio mogućnosti i resurse Jadran filma, da im je odjednom postalo jasno da su profesionalno, kako organizacijom i sredstvima, tako i stručnim osobljem, kadri opslužiti i najzahtjevnije američke produkcije.

Welles je, kako je i sam tvrdio, bio očaran Zagrebom, ali i suradnicima s kojima je tu radio, pa se u Hrvatsku vraćao više puta (često je boravio u Primoštenu, gdje je vikendicu imala obitelj njegove životne suputnice, glumice Oje Kodar, koju je upoznao u Zagrebu), pa je tu snimio još dva svoja (nedovršena) igrana filma. Ljubav za Zagreb obilježio je i snimanjem kratkog filma „Vienna“, gdje su mu zagrebačke ulice, prepune zgrada i palača koje su gradili najpoznatiji bečki arhitekti, poslužile kao kulisa koja je „glumila“ Beč.

Osim što je u to doba bilo jednostavnije i jeftinije snimiti film u Hrvatskoj, posebno Zagrebu, nego u bilo kojoj drugoj europskoj zemlji, inozemni su filmaši, baš poput samoga Wellea, počeli prepoznavati i iznimnu kvalitetu zagrebačkih filmskih radnika, pa su ih sve više stali uključivati u svoje projekte. Za producente to je bio itekako unosan bonus, jer su za znatno manje novca mogli računati na vrhunske majstore filma s najrazličitijih područja (zagrebačka Akademija dramske umjetnosti redovito je školovala čitave generacije diplomiranih filmskih stručnjaka, scenarista i glumaca) - od organizatora, snimatelja, šminkera, kostimografa i scenografa do glumaca, statista i kaskadera. Najpoznatiji među njima postali su snimatelj Tomislav Pinter, koji je nakon prvih koprodukcijskih projekata često odlazio raditi u inozemstvo, zatim Vladimir Tadej, scenograf zbog kojeg su inozemni producenti u Zagreb prestali dovoditi stručnjake za izradu scenografije iz domicilnih zemalja, te Branko Lustig, koji će se 80-ih uputiti u Hollywood i u svojstvu producenta, filmovima „Gladijator“ i „Schindlerova lista“, sebi priskrbiti

nagradu Oscar. Zagreb je zato danas pun filmskih stručnjaka koji su učili od ovih hrvatskih doajena filmske umjetnosti, ali i od svjetskih majstora filma koji su radili u Zagrebu.

Upravo česti rad na koprodukcijama omogućio je dodatnu izobrazbu zagrebačkih filmskih radnika, koji su u svim segmentima vrlo brzo počeli sustizati najviše svjetske standarde. Uz to, i logistika je bila sjajna. Jadran film, potaknut sredstvima što su počela naglo pristizati od inozemnih projekata, izrastao je u sav-

ršeno organiziranu cjelinu s mnoštvom sjajnih i iskusnih stručnih filmskih radnika. Ako su zanat počeli učiti od talijanskih filmaša još 50-ih, u sljedećim desetljećima u iznimne profesionalce prerasli su radom na nekim od najvećih i najprofesionalnije postavljenih projekata,

najčešće onih američkih producenata. S vremenom, logistika je dosegla razinu vodećih svjetskih filmskih studija, pa je tako Jadran film na raspolaganju, osim stručnjaka, imao i mnoštvo statista, ekipu vrlo respektabilnih kaskadera i vlastitu ergelu konja, kao i veliki raspon scenografskih elemenata s kojim su s lakoćom mogli izgraditi neki drevni rimski ili grčki grad, dočarati egipatske ili dalekoistočne vizure, dakle u potpunosti zadovoljiti i najzahtjevnije svjetske producente i režisere.

Ono što su uvijek isticale sve filmske ekipe koje su u Zagreb dolazile snimati bila je, osim ljepote i raznovrsnosti prostora grada (stara i nova arhitektura, planina, rijeke i šume u njegovoj neposrednoj blizini) te stručnosti podrške djelatnika Jadran filma, i nevjerojatno izdašna gostoljubivost Zagrepčana, sjajna hotelska ponuda, zanimljivost grada za slobodne trenutke i hrana, kojom su svi bili posebno oduševljeni. Za redateljske i filmske zvijezde, kao i za producente, u pravilu su osiguravani predsjednički apartmani i luksuzne sobe, a u tu svrhu poslužila je i jedna od najljepših gradskih vila - Vila Rebar. Domaćini su činili sve da se filmski gosti u Zagrebu osjećaju ugodno, pa nije čudno da se fama o vrhunskim uvjetima snimanja i boravka u glavnom gradu Hrvatske brzo širila filmskim krugovima širom svijeta.

Stručnjaci Jadran filma posebno su se dobro snalazili u iznalaženju najpogodnijih lokacija za snimanje. Zagreb je, već smo to naglasili, zbog svoje arhitektonske, parkovne, prirodne i ugodajne raznolikosti kadar ponuditi autentične filmske setove, bez ikakve ili uz tek minimalnu adaptaciju prostora, odnosno izgradnje

skupih setova. Vodeći operativci Jadran filma u glavama su imali pohranjene čitave kataloge najrazličitijih lokacija, poznavali su svaku gradsku ulicu, posebnost i vizuru, pa su prema producentskim i redateljskim zahtjevima mogli odmah ponuditi čitavu lepezu mogućih autentičnih setova. Naravno, budući da je Zagreb tipični predstavnik srednjoeuropske arhitekture, najbolji izbor imali su za potrebe dočaravanja austrijskih, mađarskih, švicarskih, čeških, pa čak i nekih njemačkih gradova. No, zbog stoljetnog utjecaja mediteranske (Hrvatska ima jednu od najdužih i najljepših mediteranskih obala) i istočnoeuropske kulture, neki dijelovi grada nude i drugačije, tim potrebama primjerene filmske setove. Osim toga, Zagreb se vrlo lako pretvara i u Pariz, Moskvu, London, Madrid, Berlin... i mnoge druge europske gradove, a poslužio je i kao pozornica za neke filmske teme s drugih kontinenata. Nadalje, mnoštvo raznolikih interijera - od raskošnih palača, paviljona i hotela, pa do starih gradskih stanova, pruža neslućene mogućnosti svakom filmskom umjetniku, i to autentične i iznimno funkcionalne.

★ ★ ★

Ono što se posebno sviđjelo svim inozemnim ekipama koje su snimale u Zagrebu bila je i opuštena atmosfera u kojoj se radilo. Za razliku od većine velikih filmskih studija u svijetu, a posebno onih hollywoodskih, zagrebački su uvjeti bili ležerniji, prisniji i ugodniji, no zato ništa manje profesionalni, nešto zbog čega

su se mnogi svjetski filmaši rado vraćali tu raditi. Da se pri svemu radilo o vrlo profesionalnom radu i uvjetima svjedoči i činjenica da su Jadran film u to doba američki filmski stručnjaci nazivali „europskim Hollywoodom“.

Nakon Orsona Wellesa, jedna od većih legendi koja je sa svojim projektom pristigla u Jadran film bio je Sam Peckinpah koji je u svome tipično žestokom i brutalnom ratnom filmu „Željezni križ“ iz 1977. rabio i domaće glumce. Istina, dio filma nije se snimao baš u samom Zagrebu, već u njegovoj okolici, ali je zanimljivo da mu je u dočaravanju priče s Istočnog fronta pomogla i vojska iz gradskih vojarni. Oni koji su radili na filmu tvrde da se, usprkos tome što je stalno bio u alkoholiziranom stanju (prije početka snimanja napravio je veliku zabavu za cijelu filmsku ekipu, na kojoj se sa svima družio), Peckinpah sasvim dobro snašao u režiji filma, pri čemu su mu obilato pomogli njegovi asistenti i, posebno, domaći filmski operativci. Oni koji su s njim surađivali kažu da je obožavao Hrvate i da je stalno govorio da mu po temperamentu jako sliče Meksikancima.

Nakon što je Orson Welles otvorio vrata snimanju prvorazrednih američkih filmskih projekata u Zagrebu, 1979. isto je to i za ostatak filmskog svijeta učinio njemački redatelj Volker Schlöndorff. Taj je tada 40-ogodišnji značajni njemački umjetnik s bazom u Berlinu u Zagreb došao snimiti filmsku verziju romana nobelovca Güntera Grassa. Radilo se o filmu „Limeni bubanj“, njegovu remek-djelu koje

će osvojiti Oscara i Zlatnu palmu (Palme d'Or) na Kanskom filmskom festivalu. Schlöndorff je poznat po mnogim adaptacijama vrijednih literarnih djela, pa je tako Zagrebu priskrbio i reputaciju mjesta na kojem nastaju i cijenjeni umjetnički filmovi.

Zahvaljujući dobrim uvjetima rada, strani su redatelji i domaće glumce tretirali jednako kao i filmske zvijezde koje su sa sobom doveli. Mnogi još i danas s ushićenjem pričaju kako su im dodijeljeni osobni vozači, šminkeri i kostimografi... U Zagreb su nakon Wellesa dolazile i mnoge druge velike filmske zvijezde i niti jedna od njih nije se ponašala bahato. Zagreb im je, naime, omogućio ugodan boravak i rad, bez bjesomučnog opsjedanja medija. Svi su bili opušteni i rado su, za šetnje gradom, davali autograme ljubiteljima filma koje su posvuda susretali.

Zagreb je ponovo zamijenio Hollywood početkom 80-ih, i to na jednoj velikoj američkoj produkciji. Naime, Alan J. Pakula, redatelj već proslavljen filmovima „Detektiv Klute“, „Ubojice i svjedoci“ i „Svi predsjednikovi ljudi“ te posebno cijenjen zbog doprinosa filmskoj vrsti konspiracijskog trilera, došao je sa svojim ambicioznim projektom pod nazivom „Sofijin izbor“ i sa sobom doveo tada jednu od najvećih zvijezda američkog filma, Meryl Streep. Ta romantična drama s iznimno okrutnom ratnom pričom u pozadini priskrbila je Meryl Streep Oscara, a filmu ukupno pet nominacija za tu prestižnu nagradu.

Da je Zagreb spreman ponuditi filmske setove i logistiku i za velike i složene projekte, poput televizijskih serija s više dvosatnih nastavaka, potvrdilo se istih godina, kada je u glavni grad Hrvatske pristigla američka ekipa koja je tu snimila dijelove vrlo zahtjevne mini-serije „Vjetrovi rata“ (ostatak je sniman u Sjedinjenim Državama, Italiji, Velikoj Britaniji i Austriji), pod redateljskom palicom poznatog američkog režisera Dana Curtisa. Posao je obavljen izvrsno, serijal je dobro prošao kod gledatelja i kritike, pa je pet godina kasnije, s istim režiserom, tu snimljen i nastavak pod nazivom „Rat i sjećanja“ (ostatak je snimljen u istim zemljama kao i u slučaju „Vjetrova rata“, samo što su pridodane Švicarska, Kanada, Poljska i Njemačka). Slično će se dogoditi i s televizijskom serijom „Dvanaest žigosanih“ nekoliko godina poslije.

Posve novu dimenziju Zagreb je kao pozornica svjetskog filma dobio u drugoj polovici 80-ih, snimanjem filma „Božji oklop“ hongkonškog glumca, akcijskog koreografa, redatelja, scenarista, producenta i majstora borilačkih vještina Jackieja Chana. Film, koji je u Zagrebu snimio u svojim ranim 30-ima

znatno je pridonio Chanovom statusu kulturne ikone, dok je Zagrebu i Jadran filmu pružio referencu i za produkciju akcijskih filmova s vrlo složenim kaskaderskim scenama.

Uspješna zagrebačka filmska priča, stalno nadograđivana novim uspjesima, nastavljena je do ranih 90-ih, kada ju je naglo usporila ratna agresija na Hrvatsku. Do tada, naime, Zagreb je, uz veliku reputaciju Jadran filma (u međuvremenu, kompanija je narasla toliko da je imala tri nezavisne produkcijske ekipe koje su usporedno mogle raditi na tri kompleksne koprodukcije), filmskih potencijala grada i poslovične gostoljubivosti, bio privlačan svjetskoj filmskoj industriji i zbog elementa sigurnosti, jednog od bitnih preduvjeta svakog filmskog projekta.

No, kako je Zagreb bio izvan područja neposrednih ratnih zbivanja, inozemna filmska produkcija tu nikada nije potpuno prestala. Još u doba rata, 1992. i 1993. snimani su televizijski filmovi, a po njegovu prestanku aktivnost je snažnije nastavljena 1995., također televizijskim produkcijama. Svjetska filmska industrija definitivno se vratila u Zagreb u novome tisućljeću, dakako ne još u onome obimu i prema važnosti projekata kao što je to bilo u zlatnom razdoblju od početka 60-ih do konca 80-ih, ali s naznakama da bi se taj trend uskoro mogao obnoviti.

Naime, u međuvremenu Hrvatska je završila pregovore za članstvo u Europskoj uniji, potpisala pristupni ugovor koncem 2011., a punopravnom članicom postaje sredinom 2013. Ti uvjeti znatno unaprijeđuju mogućnost da Hrvatska i Zagreb ponovo postanu atraktivni svjetskim filmašima, jer zemlja, a posebno njezin glavni grad nisu izgubili ništa od onoga šarma koji je prije pola stoljeća i privukao svjetske producente i redatelje. K tome, Zagreb danas pruža mnoge nove mogućnosti inozemnim filmašima - od novih produkcijskih i postprodukcijskih kuća do visokoobrazovanog filmskog kadra (zagrebačka Akademija dramske umjetnosti danas ima i posebni odjel namijenjen filmskoj produkciji), potpunu stručnu logistiku i brojne prednosti koje će, vjerujemo, strani producenti i redatelji brzo uvidjeti i iskoristiti.

Osim toga, grad Zagreb filmski još ni iz daleka nije iscrpio svoje mogućnosti. Dapače, u proteklih 50 godina, svjetski su filmski umjetnici samo zagreblj površinu vizualnog potencijala koju grad krije. Zagreb nudi još toliko toga što svjetski režiseri i scenografi još nisu otkrili - od jedinstvenih gradskih dvorišta, građevina, ukrasa, krovova, balkona i fasada, preko nostalgичnih tramvaja, jedinstvenih tržnica i kontrasta oronulih predgrađa i najmodernijih kvartova, pa do padina „gradske“ planine Medvednice, njenih proplanaka i planinarskih domova. Uvjereni smo da će čar glavnoga grada Hrvatske i njegovih brojnih i raznolikih vizura neki budući filmski gledatelji i zaljubljenici još dugo moći, često i ne znajući, otkrivati kroz svijet mašte nekih od najtalentiranijih filmskih umjetnika današnjice i budućnosti te da će Zagreb ponovo postati pozornica svjetske filmske idustrije.

Proces (1962.)

Redatelj: Orson Welles

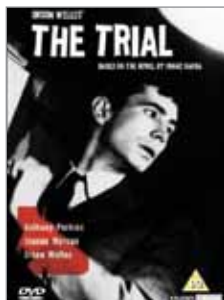
Napisali: Franz Kafka
(roman), Orson Welles
(scenarij)

Glume: Anthony Perkins,
Jeanne Moreau,
Elsa Martinelli,
Romy Schneider

Producent:

Alexander Salkind

Produkcija: Paris-Europa
Productions, Hisa-Film,
Fin. Cinematografica
Italiana

Film je režirao (i napisao scenarij) Orson Welles, a temeljen je na čuvenom istoimenom romanu slavnog češkog pisca Franza Kafke.

Film započinje Wellesovim narativnim pasažem Kafkine parabole „Ispred zakona“ koja prati scene koje je osmislio ruski umjetnik Alexandre Alexeieff. Slavni američki glumac Anthony Perkins igra Josefa K., činovnika koji je optužen za neobjašnjeni zločin, dok Jeanne Moreau, Romy Schneider i Elsa Martinelli imaju uloge žena koje su na različite načine upletene u slučaj i život glavnog protagonista.

Ugođaj filma savršeno je usklađen s književnim predloškom, a radnja je jednostavna i ima, zahvaljujući besmislu optužbe, uznemirujući ciklički ton. Josef K. budi se ujutro i zatiče policajce u svojoj sobi. Kažu mu da se protiv njega vodi proces, ali mu nitko ne želi objasniti zašto je osuđen. U nastojanju da shvati razloge zbog kojih je optužen, da bi mogao dokazati svoju nevinost, pokušava zaviriti iza fasade sudskoga sustava...

Film je hvaljen zbog kreativne scenografije i snimateljskog rada (osobito Wellesove karakteristične uporabe kutova snimanja i oštine u kadru). Sam Welles tvrdio je da se radi o najboljem filmu koji je ikada režirao, a zanimljivo je da je posudio glas čak jedanaestorici likova u filmu.

Uz scene ureda Josefa K., koje su snimljene na pariškoj željezničkoj stanici Gare d'Orsay, najdojmljivije drže se upravo one snimljene na zagrebačkim lokacijama. Među njima posebno se ističu one iz legendarnog hotela Esplanade, koji je od svoga otvaranja 1925., luksuzom i ljepotom plijenio sve koji su u njemu odsjedali. Njegove sale u filmu su pretvorene u misteriozne prostore visokih stropova i čudnih sjena, dok prostranost široke Vukovarske ulice, jedne od najvažnijih zagrebačkih prometnica, poprima gotovo sablasne dimenzije. I neke druge gradske ulice poslužile su mu za dočaravanje paranoje glavnog lika, a jedna od najatraktivnijih scena s tisućama uniformiranih službenika koji pišu na pisačim strojevima snimljena je u jednom od paviljona Zagrebačkog velesajma.

Welles je, kao uostalo i drugdje, u Zagrebu imao striktno zatvorene setove, jer je na scenama radio vrlo pedantno i detalje dotjeravao do perfekcionizma, pa mu je za rad trebao potpuni mir. Tijekom snimanja filma, upoznao je hrvatsku glumicu, scenaristicu i redateljicu Oju Kodar, koja će postati njegova muza, zvijezda i ljubav naredne 24 godine, sve do smrti slavnog filmaša. Za snimanja filma, Orson Welles, inače strastveni gurman, otkrio je poznati gradski specijalitet što potječe iz zagrebačkog okružja - zagorske štrukle. Otad ih je, za svojih čestih posjeta Zagrebu, najradije jeo u hotelu Esplanade, gdje je redovito odsjedao.

Hotel Esplanade

Orson Welles

Hotel Esplanade

Tko pjeva zlo ne misli (1970.)

Redatelj: Krešimir Golik

Napisali: Krešimir Golik,

Vjekoslav Majer

Glume: Franjo Majetić,

Mirjana Bohanec, Relja

Bašić, Mia Oremović,

Tomislav Žganec

Produkcija:

Croatia Film

Općenito priznat kao najbolji hrvatski film svih vremena, „Tko pjeva zlo ne misli“ ekranizacija je romana popularnog zagrebačkog pisca Vjekoslava Majera. Osim iznimno povoljnih kritika, film je doživio i veliki komercijalni uspjeh u doba premijere, a i danas se često prikazuje na televiziji.

Priča je smještena u predratni Zagreb (oko 1935.), a ispričana je kroz vizuru šestogodišnjeg dječaka Perice. Ugladeni zagrebački šarmer gospodin Fulir udvara se Peričinoj majci Ani za jednog nedjeljnog piknika, što Peričin otac Franjo, gradski činovnik sklon piću i druženju po gostionicama, isprva uopće ne primjećuje. On nastoji Fuliru sugerirati da je Peričina teta Mina, dobrostojeća usidjelica, izvrsna ženidbena partija, pa Fulira poziva kući, ne bi li on u tome posredovao. Nakon više sastanaka Ane s gospodinom Fulirom, Peričin otac postaje svjestan Fulirove namjere da zavede njegovu ženu i stvari se zakompliciraju.

Film u režiji Kreše Golika, jednog od doajena hrvatskog filma, izvanredan je portret malograđanskog Zagreba pred Drugi svjetski rat. Sudar svijeta

gradskih gostionica, u kojima se uz loše vino rješavaju aktualni svjetski politički problemi, i žena domaćica, koje kuhaju i zanose se likovima romantičnih ljubavnika iz jeftinih romana, sjajan su predložak za zabavnu priču punu duhovitosti (pospješuje ju naivna dječja vizura pripovjedača).

Jednu od glavnih uloga u filmu zapravo igra sam grad Zagreb s nostalgичnim Gornjim gradom, kulisom drevnih kuća, dvorišta (u filmu središnje mjesto ima dvorište u Basaričekovoj ulici), gradskih krčmi (prije svih gostionica Pod starim krovovima), Markova trga s krovom ukrašenim šarenim grbovima te plinskim svjetlom obasjanih starih ulica, kao i idila gradskog parka Maksimir sa slikovitim paviljonom te šarm starog zagrebačkog izletišta Samobor.

Park Maksimir

Relja Bašić i Franjo Majetić

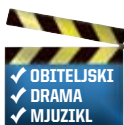

Gostionica "Pod starim krovovima"

Samobor

Guslač na krovu (1971.)

Redatelj:

Norman Jewison

Napisali: **Sholom**

**Aleichem (adaptacija),
Joseph Stein (kazališna
predstava)**

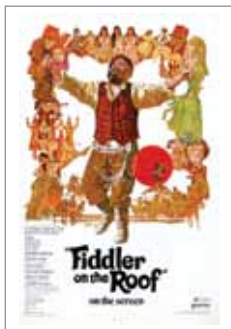
Glume: **Chaim Topol, Nor-
ma Crane, Leonard Frey**

Producent:

Norman Jewison

Produkcija:

**Mirisch Corporation,
The Cartier Productions**

Filmska adaptacija istoimenog brodvejskog mjuzikla iz 1964., čija se radnja odvija u carskoj Rusiji 1905. U centru radnje je židovski seljak Tevye, mljekar koji se bori sa svakodnevnim problemima života, ograničenjima židovske tradicije i obiteljskim nedaćama (žena i kćeri). Živi u mjestu Anatevka koje je podijeljeno u dva dijela - manji ortodokсни židovski i veći ortodokсни kršćanski. Tevye se povodi filozofijom da je sve u redu dok jedni ne smetaju drugima. Tijekom cijelog filma, lik Tevya ne obazire se na granicu rampe („četrvi zid“) i povremeno se obraća gledateljima ili nebesima (Bogu), kao da se radi o kazališnoj predstavi. Dobar dio priče također je ispričan i u obliku mjuzikla.

Tevye je siromašan, usprkos tome što naporno i marljivo radi, kao i većina Židova u Anatevki. On i njegova supruga Golde imaju pet kćeri i ne mogu im osigurati miraz. Prema tradiciji, moraju se osloniti na seoskog ženidbenog posrednika Yentea, da im nađe muževe. Život u selu Anatevke vrlo je težak, ali Tevye ne priča samo o tegobama siromaštva, već i o stalnome strahu židovske zajednice od njihovih nežidovskih sumještana. K svemu, Tevye ima i vrlo lijenog konja, koji još otežava njegov život, pa često i sam mora vući kola.

Glavno sinimanje filma obavljeno je u studijima Pinewood u engleskome Buckinghamshireu, dok je većina eksterijera snimljena u Hrvatskoj - Maloj Gorici, mjestu nedaleko Petrinje, zatim Lekeniku, Krašiću, u jednoj šumi kod Daruvara i u Zagrebu. Zanimljivo je da je glazbene solo dionice u filmu odsvirao čuveni violinist Isaak Stern. Kritika film drži jednom od najboljih filmskih ekranizacija nekog od brodvejskih mjuzikala.

Snimanje „Guslača na krovu“ predstavljalo je početak druge faze ere snimanja stranih filmova u Hrvatskoj, odnosno Zagrebu, takozvane „zlatne koprodukcijske ere“, koja će se razviti do konca 70-ih, a osobito u 80-ima. Zagrebački filmski radnici koji su radili na snimanju ovoga filma sjećaju se da je kod Male Gorice izgrađeno cijelo jedno selo za potrebe snimanja te da je tada u Hrvatskoj po prvi puta podignut balon (poput onih u kojima se igra tenis), za potrebe pripreme snimanja, šminkanja glumaca, prehrane i slično.

U Zagrebu se snimalo na Gornjemu gradu, točnije na Katarinskom trgu, osobito ispred zgrade VI. Gimnazije i crkve sv. Katarine, lokacija koja je „glumila“ St. Petersburg. Iako se snimalo u siječnju, snijega nije bilo, a scenarij je zahtijevao baš takvu scenografiju. Zato su za potrebu dočaravanja zimskog ugođaja na Gornji grad dovoženi šleperi puni bijele mramorne prašine, koja se posipala po asfaltu i na svim mjestima koja su se pojavljivala u kadrovima.

Limeni bubanj (1979.)

Redatelj:

Volker Schlöndorff

Napisi: **Jean-Claude**

Carrière, Günter Grass

Glume: **David Bennent,**

Mario Adorf, Angela

Winkler

Producent: **Franz Seitz,**

Anatole Dauman

Produkcija:

Argos Films, Artémis

Productions, Bioskop

Film

Adaptacija istoimenog romana Güntera Grassa u režiji njemačkog redatelja Volkera Schlöndorfa, usprkos tome što je mješavina drame i ratnog filma, stilski bi se mogla svrstati i u crnu komediju.

Film započinje negdje oko 1925. događajem koji će izmijeniti život Oskara Matzeratha, vrlo neobičnog dječaka iz njemačkoga Danziga (sin lokalnog trgovca). Oskar, kojeg već s tri godine krasi neobično razvijena inteligencija, dobija za svoj rođendan limeni bubanj. Promatrajući svijet oko sebe, u trenutku rađanja preduvjeta za Drugi svjetski rat, odlučuje nikada ne odrasti. Odbacuje društveni poredak, a njegov limeni bubanj simbolizira protest protiv malograđanskog mentaliteta vlastite obitelji i susjedstva, koji su obrazac pasivnog ponašanja društva u doba uspona nacističkog pokreta u Njemačkoj. Na njega se nitko ne obazire, pa je katastrofa neizbježna...

„Limeni bubanj“ jedan je od najuspješnijih njemačkih filmova 70-ih i osvojio je nagradu Oscar za najbolji film na stranom jeziku te, zajedno s filmom „Apokalipsa danas“, prestižnu Zlatnu palmu (Palme d'Or) na Kanskom filmskom festivalu 1979.

Zanimljivo je da je film, zbog scene seksa 11-godišnjeg glumca s 24-godišnjom djevojkom, u

Kanadi 1980. cenzuriran zbog „dječje pornografije“, a 1997. zabranjen u američkoj Oklahomi (o tome je čak napravljen i dokumentarni film pod nazivom „Zabranjeno u Oklahomi“).

Dio filma koji je Schlöndorff snimio u Zagrebu zahtijevao je velike prostore i zgrade vojarne, ali u urbanoj sredini, po mogućnosti zapuštene i pomalo sablasne. Zagrebački scenografski stručnjaci ponudili su savršeno rješenje u zapadnome dijelu centra grada – četvrti Črnomerec. Taj dio grada okuplja nekoliko bivših, urbaniziranih naselja i nalazi se na samom rubu povijesnog Zagreba. Prema urbanističkim planovima iz 1865., 1887. i 1919. Črnomerec je trebao biti industrijski i vojni dio grada, o čemu i danas svjedoči veliki broj tvornica i vojnih zgrada niklih između loše građenih kuća, u kojima je nekoć stanovala sirotinja. Scene su se snimale u Ulici Republike Austrije, uz prostrane livade, gdje je te godine još bilo kuća razbijenih prozora i raspadnutih fasada. U filmu posebnu ulogu igra obližnja Rudolfova vojarina, podignuta 1888., koja već odavna ima drugu namjenu i danas je zaštićeni spomenik kulture. Zanimljivo je da se Schlöndorffu toliko svidio hrvatski glumac Relja Bašić, da ga je pozvao da igra i u njegovu filmu „Michael Kohlhaas“.

Rudolfove vojarnе

Gospodica iz Sarajeva (1979.)

Redatelj: Vojtěch Jasný
Glume: Heidelide Weiss,
Rade Šerbedžija, Đuro
Utješanović
Produkcija:
Jadran film, RTV Zagreb,
Telepol München

Film snimljen prema istoimenom romanu pisca-nobelovca Ive Andrića. Pričom dominira lik usidjelice Rajke Radaković, kojom je ovladala samo jedna strast, škrtost. Književni predložak (preveden na mnoge svjetske jezike) na maestralan način opisuje čitav jedan život bez ljubavi, prijateljstva i ljudske brige za bližnje, život bez srca, određen

jednom jedinom porukom oca na samrti, pogrešno shvaćenom i prenaplašenom, što sve film, s prilično vještine, prenosi na ekran.

Film je najvećim dijelom sniman u Zagrebu. S obzirom na doba radnje romana, lokacije su odabrane na Gornjem gradu, najstarijem dijelu Zagreba. Snimalo se u Opatičkoj, staroj i otmjennoj

ulici koja se proteže uz nekadašnji istočni obrambeni zid, a ime je dobila po opaticama klarisama, koje su imale samostan u današnjoj muzejskoj zgradi na broju 20. Za potrebe filma odabrana je zgrada do nje, na broju 18 (danas Institut za suvremenu povijest). Isto tako, snimalo se i u obližnjoj Demetrovoj, nekad vrlo značajnoj i prometnoj gornjogradskoj ulici, nikloj u 18. i 19. stoljeću na nekadašnjim obrambenim bedemima. Danas je to tiha i skladna ulica u kojoj se uvijek može naći mir, hlad i skrivene ljepote (nekad je to bila ulica prekrasnih vrtova). U istu svrhu rabljena je i privatna vila obitelji Omčikus na Okrugljaku, u kojoj se snimalo više filmova (eksterijer i interijer).

Opatička ulica

Demetrova ulica

Sofijin izbor (1982.)

Redatelj: Alan J. Pakula
Napisali: William Styron,
Alan J. Pakula
Glume: Meryl Streep,
Kevin Kline, Peter
MacNicol
Produkcija: Incorporated
Television Company
(ITC), Keith Barish
Productions

Romantična drama koja priča priču poljske imigrantice Sophie i njena burnog ljubavnika, koji dijele pansion s mladim piscem u Brooklynu, izvanredan je poligon za vrsne glumce – Meryl Streep, Kevinu Klinea i Petera MacNicola. Za redatelja Alan J. Pakulu bio je to zahtjevan projekt nakon ogromnog uspjeha njegova prethodnog filma „Svi predsjedničkovi ljudi“ i sasvim nova vrsta nakon što je stekao status majstora konspiracijskog trilera. Pakula je sam napisao scenarij za film prema istoimenom literarnom predlošku iz pera Williama Styrona.

Film započinje pričom o mladoj imigrantici Sophie, koja je preživjela zatočeništvo u nacističkom logoru, i koja živi s Nathanom (Kevin Kline, u svojoj drugoj ulozi na filmu), visprenim, ali nestabilnim američkim Židovom nagle naravi, opsjednutim holokaustom. Njih dvoje prijatelje se sa Stringom, mladim američkim piscem, koji je upravo stigao u New York City i koji je u filmu narator. Sreća Sophie i Nathana ugrožena je sablastima njezine prošlosti i njegovim opsesijama.

Zanimljivo je da je William Styron lik Sophie u svome romanu oblikovao za glumicu Ursulu Andress, ali se Meryl Streep, na koljenima preklinjući Pakulu (on je razmišljao o Liv Ullman), uspjela izboriti za rolu. S punim pravom, budući je za nju osvojila nagradu Oscar. Ključnu i iznimno emocionalno bolnu scenu „izbora“, u kojem Sophie bira koje će od svoje dvoje djece poštediti smrti, Streep je odigrala savršeno od prve i odbila je ponavljati ju. Zanimljivo je da je za potrebe filma, Streep naučila poljski i njemački, a ta uloga karijere Meryl Streep proglašena je trećom najboljom ulogom svih vremena u izboru Premiere Magazina.

Film je, osim za naslovnu ulogu, nominiran za Oscara u još četiri kategorije – najbolji snimateljski rad (Néstor Almendros), dizajn kostima (Albert Wolsky), glazbu (Marvin Hamlisch) i scenarij prema predlošku (Pakula). Film je također zauzeo prvo mjesto na Top Ten Listi Rogera Eberta za 1982. i uvršten među 100 najboljih filmova svih vremena (AFI).

U Zagrebu su scene iz „Sofijina izbora“, gdje je grad morao odavati ugodaj Poljske, između ostaloga, snimane i na Trgu Petra Preradovića (kip tog čuvenog hrvatskog pjesnika stoji u središtu trga), prostoru koji Zagrepčani, zbog cvjetnih kioska, tradicionalno zovu Cvjetnim trgom. Taj slikoviti trg, oko 200 metara udaljen od središnjeg gradskog, odavna namijenjen prodaji cvijeća, omiljeno je sastajalište građana, danas s brojnim kafićima, a nastao je rušenjem bloka zgrada koje su se tu nalazile do 1897. Snimalo se i u obližnjem Ok-

Meryl Streep

Oktogon

togonu, najljepšem gradskom prolazu koji spaja Trg Petra Preradovića s glavnom i najdužom zagrebačkom ulicom, Ilicom. Taj slikoviti trgovački prolaz s dućanima u sredini ima osmerokutnu dvoranu natkrivenu kupolom od vitraja, po kojoj je i dobio ime.

Zagrebački se glumci sjećaju Meryl Streep kao vrlo ljubazne i ugodne za suradnju, ali istovremeno i vrlo suzdržane na filmskome setu.

Vjetrovi rata

(1983. / TV mini-serija)

Redatelj: Dan Curtis
Glume: Robert Mitchum,
Ali MacGraw,
Jan-Michael Vincent
Producent:
Dan Curtis Productions,
Paramount Television
Produkcija:
Jadran Film, Paramount
Television

Epska drama poznatog američkog romanopisca Hermana Wouka adaptirana u istoimenu televizijsku mini-seriju. Radnja gotovo u potpunosti prati književni predložak i opisuje događaje u razdoblju od ožujka 1939. do ulaska Sjedinjenih Američkih Država u Drugi svjetski rat u prosincu 1941.

Serija prati život mornaričkog oficira Victora Henryja (Robert Mitchum) poslanog u Njemačku u doba Hitlerova uspona na vlast te svjedoči postupnoj eskalaciji prilika u ratno stanje i rasplamsavanju rata. Jednako kao i radnja u knjizi, osim života obitelji Henry i Jastrow, serija se bavi velikim svjetskim događajima toga doba. Adolf Hitler i cijela galerija njemačkih oficira, posebno izmišljeni general von Roon, kao glavni lik, čine usporedni zaplet mini-serije. Zbog što veće vjerodostojnosti, kao i boljeg razumijevanja glavnih događaja i važnijih likova, u igrani materijal ubačeni su i segmenti dokumentarnih snimaka, podloženi naracijom.

Zanimljivo je da je produkcijska kuća Paramount, radi smanjenja troškova, rabila i ratne scene snimljene za potrebe nekih drugih filmova, poput onih napada na Pearl Harbour u filmu „Tora! Tora Tora!“.

Isto tako, serija nudi i jednu iznimnu rijetkost - prizore snimljene u autentičnom operativnom centru britanskog RAF-a, inače vrlo rijetko otvorenom za javnost.

Serija se (tada ogromni budžet od 35 milijuna dolara) sastoji od sedam epizoda u ukupnome trajanju od oko 14 sati, a postala je prvorazrednom senzacijom na američkoj televiziji te postigla golem uspjeh u svijetu. Zbog toga, pet godina kasnije snimljen je i njezin nastavak „Rat i sjećanja“, koji je ponovo režirao Dan Curtis.

Serija je snimana diljem svijeta. Osim u Zagrebu, snimalo se u Njemačkoj, Sjedinjenim Državama, Italiji, Velikoj Britaniji i Austriji, ukupno na više od 400 lokacija, od kojih je dobar dio otpao na zagrebačke. Prema svjedočenju hrvatskih filmskih radnika koji su na njoj radili, scenarij je imao čak oko tisuću stranica. Zbog mnogih lokacija i njihova ispreplitanja, snimanje je bilo iznimno složeno. U Zagrebu ga je vodio Branko Lustig, kojemu će rad na toj vrlo

Klaićeva ulica

Zrinjevac

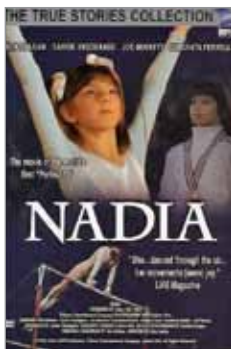
uspješnoj seriji, kao i reference sa snimanja filma „Sofijin izbor“, biti odskočna daska za odlazak u Hollywood, gdje će kasnije, kao producent filmova „Gladijator“ i „Schindlerova lista“ osvojiti nagradu Oscar.

U Zagrebu su se „Vjetrovi rata“ snimali na više lokacija. Najstariji dio Zagreba, Gornji grad, ponudio je šarm srednjovjekovnih ulica s brojnim drevnim kućama, palačama i crkvama iz različitih povijesnih razdoblja, te puno ugodaja (jedna od rijetkih europskih četvrti sa plinskom rasvjetom). Središnji gradski park Zrinjevac (dio Zelene potkove, velikog sustava parkova i zelenih površina u samome središtu grada), svojom je iznimnom slikovitošću, stoljetnim platanama, cvjetnim nasadima, glazbenim paviljonom te palačama koje ga okružuju pružio puno zanimljivih vizura, dok su monumentalne zgrade institucija i škola u Savskoj i Klaićevoj ulici „igrale“ uloge različitih državnih i vojnih sjedišta.

Nadia (1984. / TV film)

Redatelj: Alan Cooke
Napisao: Jim McGinn
Glume: Simon Adams,
Božidar Alić, Cintija
Ašperger, Marcia
Frederick
Produkcija: Jadran Film,
Tribune Entertainment

Televizijski film, temeljen na stvarnim događajima, priča priču o rumunjskoj gimnastičarki Nadiji Comaneci, njezinu djetinjstvu i počecima bavljenja gimnastikom, sve do jedinstvenog trijumfa na ljetnim Olimpijskim igrama u Montrealu 1976. (tri zlatne medalje i vrlo rijetka dodjela savršene ocjene 10 za vježbu). Jedna od najboljih gimnastičarki svih vremena osvojila je još dvije zlatne medalje na Olimpijskim igrama u Moskvi 1980.

Film započinje scenama iz djetinjstva te pričom o tome kako je malu talentiranu gimnastičarku, Nadiju Elenu Comaneci, otkrio Belya Karolyi, rumunjski gimnastički trener mađarskog podrijetla. Kulminacija radnje je nevjerojatan uspjeh 14-ogodišnje Nadije na Olimpijskim igrama u Montrealu 1976. U momčadskom dijelu natjecanja, Nadia je za vježbu na dvovisinskoj preči osvojila ocjenu 10.0, što se dogodilo po prvi put u povijesti modernih Olimpijskih igara (ploče za ocjene nisu ni bile predviđene za tu dvocifrenu ocjenu). Tijekom istih igara Nadija osvaja još šest takvih savršenih ocjena.

Film zorno pokazuje koliko je gimnastika težak šport i koliko napora športas treba uložiti da bi postigao vrhunski rezultat. Kritika je film ocijenila kao „inspirirajući i realističan pogled na gimnastiku i na lik Nadije Comaneci“.

U Zagrebu se film snimao u Velikoj i Maloj dvorani Doma sportova, donedavno najvećoj gradskoj športskoj dvorani (danas je to višenamjenska Arena), zatim dvorani Gimnastičkog kluba Zagreb na Trgu maršala Tita te dvorani Kineziološkog fakulteta, a eksterijeri u Maksimiru, velikom gradskom parku sa šumom i jezerima u istočnom dijelu grada, te na groblju Mirogoj, jednom od najljepših u Europi, koji je prava oaza za ljubitelje šetnje u zelenilu, s posebnim arhitekturnim i umjetničkim vrednotama, kao i povijesnim značajem.

Arena Zagreb

Mirogoj

Wallenberg

(1985. / TV film)

Redatelj:

Lamont Johnson

Napisali:

**Thurston B. Clarke
(knjiga), Gerald Green**

Glume: **Richard**

**Chamberlain, Alice Krige
and Kenneth Colley**

Producent: **Richard Irving,
Lamont Johnson**

**(koproducent), Phillip
Levitan (koproducent)**

Produkcija:

**Dick Berg Stonehenge
Productions, Paramount
Television**

Televizijski film američke televizijske mreže NBC s Richardom Chamberlainom u ulozi Raoula Wallenberga, švedskog diplomata koji je od holokausta spasio živote tisuća mađarskih Židova.

Vrlo hvaljena biografska drama, snimljena prema stvarnom događaju, prati čovjeka koji je osmislio spašavanje od sigurne smrti više od 120.000 ljudi, i to pred nosom nacističkog pukovnika Adolfa Eichmanna tijekom Drugog svjetskog rata. Wallenberg je bio politički početnik, zgranut međunarodnim makinacijama, koji je otputovao u okupiranu Budimpeštu s namjerom da mađarskim Židovima omogući odlazak u Švedsku. Neposredno nakon što je ostvario svoj plan, Wallenberg je netragom nestao iza ruske linije fronta.

Film je nominiran za ukupno devet nagrada Emmy, od kojih je osvojio četiri. Osim Richarda Chamberlaina, kojem je to bio još jedan od brojnih Emmyja, nagrada je otišla i redatelju Lamontu Johnsonu, kostimografu Tommyju Welshu, montažeru Paulu LaMastri i montažeru zvuka Jeffu Clarku.

Zanimljivo je da je 1990. napravljena švedska verzija filma, pod nazivom „Good Evening, Mr. Wallenberg“.

U filmu je Zagreb s lakoćom odglumio Budimpeštu, a za to su poslužili neki od najslikovitijih prostora grada. Popularni Cvjetni trg (pravi naziv Trg Petra Preradovića) s brojnim kioscima u kojima se prodaje cvijeće iznimno je fotogenično mjesto nastalo rušenjem čitava bloka zgrada 1897. Obrubljen je palačama i zgradama, većinom podignutim u drugoj polovici 19. stoljeća, prema nacrtima nekih od vodećih bečkih arhitekata. Prvi zagrebački željeznički kolodvor (inicijalno nazvan Južni, potom Sava i na koncu Zapadni kolodvor), sagrađen 1862., svojim

Zapadni kolodvor

Muzej Gvozdanović

je smještajem u nekadašnjoj industrijsko-vojnoj četvrti grada Črnomerec pružio pomalo sablasni ugođaj ratne psihoze, dok je Muzej Gvozdanović, jedinstvena ambijentalna zbirka u Visokoj 8 (jedina slijepa ulica u najstarijem dijelu Zagreba, Gornjem gradu) savršeno predstavila reprezentativni stambeni prostor, koji svojim uređenjem ilustrira kulturu življenja i stanovanja viših srednjoeuropskih društvenih slojeva koncem 19. i u prvim desetljećima 20. stoljeća (danas je zbirka sastavni dio Muzeja za umjetnost i obrt). U istom dijelu grada, kao filmska kulisa poslužila je i Opatička ulica, jedna od najstarijih i najotmjenijih zagrebačkih ulica, koja je ime dobila po opaticama klarisama, koje su boravile u samostanu na broju 20. Gotovo sve zgrade u toj ulici vrlo su dobro očuvane

i predstavljaju živi zapis minulih stoljeća. U sjevernom Zagrebu, ratnom ugođaju pridonijele su i scene snimljene u staroj vojnoj bolnici na Šalati, rezidencijalnoj četvrti viših slojeva, poznatiji po sportsko-rekreativnom centru.

Richard Chamberlain

Mussolini

(1985. / TV mini-serija)

Redatelj:

William A. Graham

Napisao:

Stirling Silliphant

Glume: **Spencer Chandler,**

George C. Scott,

Lee Grant

Produkcija:

Triangle Productions

Televizijska miniserija, u ukupnom trajanju od sedam sati, temelji se na sjećanjima Vittoria Mussolinija, najstarijeg sina talijanskog diktatora Benita Musolinija. Serija započinje 1922., kada Mussolini (George C. Scott) prikuplja moć služeći se svojom crnokošuljaškom milicijom. Promovirajući sebe u reinkarnaciju Cezara, Il Duce stječe popularnost u narodu, koja doseže vrhunac talijanskom

okupacijom Abesinije (Etiopija) 1935. Na minhenskoj konferenciji 1938. Mussolini se zalaže za mir, ali se istovremeno udružuje s Hitlerom i uvlači svoju zemlju u Drugi svjetski rat. Sve dovodi do pada samog Mussolinija i njegova režima te propasti zemlje i njezina potpunog sramoćenja na svjetskoj političkoj sceni.

Serija je nominirana za dvije nagrade Emmy, a kritičari je drže prilično vjerodostojnom te ističu da nije doživjela primjereno dobru distribuciju. Uloga Mussolinija općenito je priznata kao najbolja rola Gerogea C. Scotta.

Serija je gotovo u cijelosti snimljena u studijima Jadran filma, a za potrebe nekih kraćih eksterijernih scena Zagreb je „glumio“ više talijanskih i njemačkih gradova te München. Zagreb je inače svojom arhitekturom oduvijek bio privlačan svjetskim filmskim producentima i redateljima, jer se njegove ulice i građevine lako mogu rabiti za potrebe scena koje se odigravaju u bilo kojem većem srednjoeuropskom gradu, mnogim njemačkim gradovima, pa i nekim drugim gradovima slavenskih zemalja, osobito Poljske.

Gradska kavana

Gradska kavana

George C. Scott

Dvanaestorica žigosanih

(1987. & 1988. / TV serija)

Redatelj:

Lee H. Katzin

Napisali: **Mark Rodgers, Nunnally Johnson, Lukas Heller**

Glume: **Telly Savalas, Ernest Borgnine, Vince Edwards, Hunt Block**

Produkcija:

Jadran Film, MGM/UA Television

Televizijski filmski serijal, zamišljen kao nastavak čuvenog filma redatelja Roberta Aldricha istog naziva iz 1967., snimljenog u Engleskoj uz učešće vrhunskih glumaca (Lee Marvin, Ernest Borgnine, Robert Webber, Donald Sutherland, Jim Brown, John Cassavetes, Charles Bronson, Telly Savalas). Serijal je imao tri nastavka, od kojih je prvi, pod nazivom „The Dirty Dozen: Next Mission“ (aka „The Dirty Dozen 2“), snimljen 1985., režirao ga je Andrew V. McLaglen, a od zvijezda iz originalnog filma igrali su Lee Marvin i Ernest Borgnine. Druga dva nastavka, koji su snimani i u Zagrebu, pojavili su se 1987. i 1988., a nosili su naslove „The Dirty Dozen: The Deadly Mission“ (aka „The Dirty Dozen 3“) i „The Dirty Dozen: The Fatal Mission“ (aka „The Dirty Dozen 4“). Ta dva filma dobila su novog režisera (Lee H. Katzin), Lee Marvinu zamijenio je Telly Savalas (u ulazi novog lika, majora Wrighta), koji je u originalnom filmu iz 1967. igrao lik Archera Maggotta (pogiba u tom filmu), dok je jedini glumac iz originala ostao samo Ernest Borgnine.

U prvom nastavku filmskog serijala major Reisman „volontira“ u vođenju još jedne misije u kojoj zapovijeda vojnicima-osuđenima, osuđenim na smrt ili dugotrajne kazne. Ovaj put, njihova je misija ubiti nacističkog generala koji planira atentat na Hitlera. Drugi nastavak donosi nove avanture majora Wrighta (ponovo Telly Savalas) i zadatak uništenja tvornice bojnih otrova, prije negoli ga nacisti uspiju upotrijebiti u borbi protiv Saveznika. U posljednjem, trećem televizijskom nastavku (četvrti dio, ako računamo i originalni film), ekipa vojnika-kažnjenika dobija zadatak pod svaku cijenu zaustaviti uspostavu Četvrtog Reicha.

Posljednja dva nastavka (Deadly & Fatal Mission) kritika je ocijenila zabavni- ma, ukoliko se ne uzmu preozbiljno, jer sadrže puno humora i akcijskih scena. Za potrebe ta dva nastavka, koji su snimani u koprodukciji Jadran filma, Zagreb je ponudio neke od svojih najmonumentalnijih građevina, prije svega prekrasnu secesijsku zgradu Hrvatskog državnog arhiva, koja se nalazi na zapadnom dijelu Zelene potkove (sustav parkova u samom središtu Zagreba, u obliku uglatog slova U, koji je većim dijelom izveden prema zamisli zagrebačkog urbanista Milana Lenuzzija, od 1882. glavnog gradskog inženjera). Zgrada je izvorno građena za Nacionalnu i sveučilišnu biblioteku, a unutrašnjost joj je bogato ukrašena po načelu totalnog dizajna radovima vrhunskih umjetnika i obrtnika toga doba. Scenografima filmova sjajno je poslužila i impresivna zgrada Gliptoteke Hrvatske

Gliptoteka

akademije znanosti i umjetnosti u drevnoj Medvedgradskoj ulici, u kojoj se, između ostalog, čuvaju sadreni odljevi antičkog kiparstva, nepokretnih spomenika hrvatske kulturne baštine i vrijednih djela hrvatskog kiparstva. Idealnim za potrebe ratnog filma pokazao se i Dvorac Brezovica u neposrednoj blizini grada, kojeg je polovicom 18. st. izgradio Josip Kazimir Drašković i ukrao ga freskama o sedmogodišnjem ratu u kojem je i sam sudjelovao. Prostrane zelene površine sa slikovitim vizurama dvorca bile su sjajna pozornica za scene akcije kašnjeničke vojne ekipe.

Utrka za bombom

(1987. / TV mini-serija)

Redatelj:

Jean-François Delassus,
Allan Eastman

Napisali:

Jean-François Delassus
(priča), Tony Sheer

Glume: **Miki Manojlović,**
Jean-Paul Mue

Produkcija: **Astral Film**
Enterprises, CBC,
Jadran Film

Dramatizacija takozvanog "Projekta Manhattan", koji je koncem Drugog svjetskog rata rezultirao proizvodnjom atomske bombe.

Serijski prati razvoj projekta - od početne faze znanstvenog otkrića koje je dovelo do stvaranja atomske bombe (saznanja Lea Szilarda o snazi pohranjenoj unutar atoma), preko borbe između vode znanstvenog projekta J. Roberta Oppenheimera i vojnog zapovjednika projekta generala Leslieja Grovesa, pa do početka utrke u naoružanju.

Produkcija serije je prilično razrađena i bavi se razvojem mnogih aspekata vezanih uz nastanak atomske bombe - znanstvenih, političkih, osobnih... Uz poznata imena, poput Roberta Oppenheimera, Leslie Grovesa i Edwarda Tellera, uključeni su i likovi manje poznatih protagonista priče, inače ključnih u ovoj stvarnoj sagi koja je zauvijek izmijenila svijet. Za razliku od romantičnih američkih filmova "Tajna operacija" i "Enola Gay" ili nepotpunog "Jedan dan" te prilično dobre "Hiroshime", tu se radi o detaljnoj razradi "Projekta Manhattan" i daleko najboljem ostvarenju na tu temu.

U složenoj produkciji više kompanija sudjelovao je i Jadran film, a Zagreb se u filmu pojavljuje s velikim rasponom različitih lokacija. Jednu od najznačajnijih činio je Mažuranićev trg, jedan od triju trgova zapadnog kraka Lenucijeve ili takozvane Zelene potkove (sustav parkova i zelenih površina u samome centru grada), koja je u doba historicizma, posljednjih desetljeća 19. st., urbanistički uokvirila središnji dio Zagreba. S jedne strane trg krasi poledine zgrada nekadašnjeg pjevačkog društva Kolo i centralne zgrade bivšeg Hrvatskog Sokola (danas Akademija dramske umjetnosti), dok s druge mali cvjetni park uvodi u vizuru secesijsku zgradu Hrvatskog državnog arhiva (1913. izgradio ju je poznati arhitekt Rudolf Lubinsky), bogato ukrašena interijera, koja se također pojavljuje u seriji (posebno su simbolički značkoviti kadrovi s krovim ukrašenim u obliku zelenih sova koje simboliziraju mudrost). Značajnu ulogu igraju i zgrade Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, na obližnjem Marulićevu trgu, koji se, osim eksterijerno, u seriji pojavljuju i sa svojim laboratorijima i predavaonicama. Sasvim drugi ugođaj ponudilo je gradsko jezero i kupalište Bundek, nedaleko rijeke Save. Mjesto koje je nastalo 1960., iskapanjem šljunka za potrebe gradnje novozagrebačkih naselja, postalo je popularno ljetno kupalište, ali je sredinom 80-ih, kada je serija snimana, bilo zapušteno i sablasno, što su redatelj i snimatelj znali iskoristiti (danas je Bundek uređeno jezero s lijepom šljunčanom plažom, šetalačkim stazama s klupama i bogatim zelenim površinama).

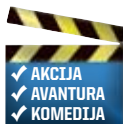

Akademija dramske umjetnosti

Bundek

Božji oklop (1987.)

Redatelj:

Jackie Chan

Napisali:

Jackie Chan, John Sheppard (priča), Tony Sheer

Glume:

Jackie Chan, Alan Tam, Rosamund Kwan

Producent:

Leonard Ho, Chua Lam

Produkcija:

Golden Harvest Company, Golden Way Films Ltd., Jadran Film

Hongkongški akcijski film s borilačkim vještinama, koji je režirao i u kojem je glumio Jackie Chan, svestrani filmski majstor ovakve vrste filмова. Film sadržava Chanov uobičajeni reperoar - kung-fu, komediju i kaskaderske scene, svojevrsnu istočnjačku verziju filmova o Indiani Jonesu.

U filmu Jackie Chan glumi bivšeg pjevača, Asaian Hawka, tragača za nestalim blagom, a čiju su bivšu djevojku oteli pripadnici zloglasnog kulta. Njezin zaštitnik, inače njegov stari prijatelj, obraća mu se za pomoć, baš kako su otmičari i predvidjeli... Slijede bezbrojne akcijske scene s puno humora.

Početak i kraj filma prepun je atraktivnih akcijskih scena. Kao i mnogi drugi Chanovi filmovi,

i ovaj je drastično skraćen i premontiran za međunarodno tržište (skraćčenja se uglavnom odnose na pojednostavljivanje zamršene radnje i komične elemente). Film je prepun spektakularnih kaskaderskih scena, a u vrijeme pojave, zabilježio je rekordnu zaradu u Hong Kongu i bio najveći Chanov tamošnji uspjeh (dobio je i dobre kritike).

Za vrijeme snimanja jedan je kaskader ozlijedio kralježnicu, a stradao je i sam Jackie Chan. U sceni u kojoj je s jednog zida skakao na stablo, promašio je granu, pao na tlo i udario glavom u kamen te zamalo poginuo. Kaskaderi su ga pola sata nosili na nosilima do ceste gdje su ga čekala kola prve pomoći. U bolnici je proveo dva dana, nakon čega je snimanje nastavljeno, ali je glavni junak još neko vrijeme bio pošteđen vratolomnih scena. Chan je bio jako zadovoljan zagrebačkim glumcima i kaskaderima, pa je tako glumac Božidar Smiljanić igrao u još dva filma hongkonškog majstora.

Najveći dio filma snimljen je ljeti u Zagrebu, a samo manji dijelovi drugdje u Hrvatskoj, austrijskome Grazu i Sloveniji (Predjama i Postojna). Najviše posla

Most slobode

imala je čitava kaskaderska ekipa zagrebačkog Jadran filma. Najslikovitije scene snimljene su na staroj zagrebačkoj tržnici Dolac, tek stotinjak metara udaljenoj od glavnog gradskog trga. Nastala na mjestu nekadašnjeg istoimenog gradskog naselja, ta je slikovita tržnica, s velikom otvorenom terasom za prodaju, koju redovito posjećuju turisti, otvorena davne 1930. i predstavlja jedinstvenu turističku atrakciju. Jackie Chan zamislio je da njome, preko glava prodavača i voća i povrća, zrakom lete motocikli u sceni bjesomučne potjere. Automobili su, pak, u tom filmu letjeli preko Mosta slobode, središnje smještenome mostu u seriji onih koji preko

gradske rijeke Save spajaju stari i novi dio Zagreba. Pored ovih mjesta, u Zagrebu se snimalo i na Gornjem gradu (na uzvisini, što omogućuje lijep pogled na čitav grad), najstarijem dijelu Zagreba (definirao se utvrdama u 13. stoljeću), labirintu uskih uličica koji i dan-danas ima srednjovjekovni šarm, ponajviše zbog starih zgrada, palača, crkva i plinskog svjetla koje ga obasava noću. Neke scene snimljene su i u Trnju, tradicionalno radničkoj četvrti grada, tada s mnoštvom ruševnih kuća, na mjestu nedalekone, tada još nedovršene, zgrade Hrvatske radio-televizije.

Dolac

Crveni kraj

(1988.)

Redatelj:

Jeannot Swzarc

Napisali:

**Steven L. Thompson
(roman), Aiken Woodruff
(scenarij)**

Glume: **Tom Skerritt,**

**George Dzundza, Relja
Bašić, Gabrielle Lazure,
Tibor Belitza**

Produkcija:

Jadran Film, TCA

U ovom napetom trileru američki narednik Max Young odlazi u Istočni Berlin kako bi pomogao službi MLM (Military Liason Mission), čiji je zadatak nadgledanje razmontiranja sovjetskog nuklearnog oružja u Istočnoj Njemačkoj. Poručnik Young dodjeljen je za vozača pukovniku Cahillu, MLM-ovu vrhunskom obavještajnom časniku. Kada se iznenada prekine radijska veza između Vrhovne sovjetske komande i baze Wursen, pukovnik Cahill i poručnik Young poslani su u izviđačku misiju oko spomenute baze. Nakon noći provedene u hladnoj šumi koja okružuje Wursen, danje svjetlo otkriva puno više od onoga što je poručnik Young uopće mogao i zamisliti...

Film se temelji na istinitoj priči američkog potpukovnika Arthura D. Nicholsona, koja se odigrala 24. ožujka 1985., kada se nalazio na zadatku na sovjetskom području za vojnu obuku Ludwigslust u Istočnoj Njemačkoj.

Kritika je film, koji se snimao u Zagrebu, ocijenila zanimljivim, ponajviše zbog podloge u stvarnoj priči. Radnja je puna impresivnih potjera automobilima, zbog kojih su posebno pohvaljeni zagrebački kaskaderi. Kako je Jadran film do 1988. već izrastao u jedan od najboljih europskih filmskih studija, producenti su dobar dio castin-

ga prepustili domaćinima, pa u filmu igra dosta zagrebačkih glumaca.

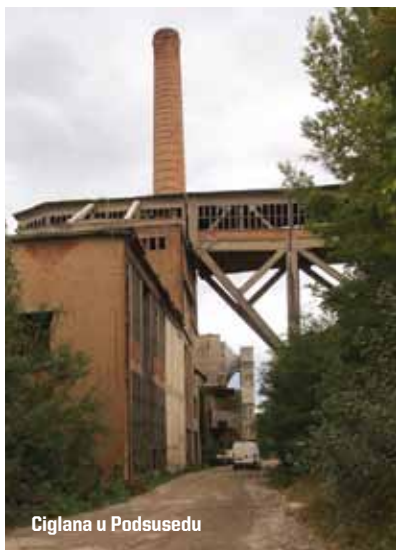
Snimalo se na Gornjem gradu, najstarijem dijelu Zagreba, smještenom na uzvisini iznad današnjeg centra grada. Posebnu ulogu dobio je gornjogradski Jezuitski trg, dojmljiv prostor s fontanom i zgradom Klovićevih dvora, nekadašnjeg kompleksa isusovačkog samostana (1654.), danas muzeja za posebne izložbe. U Donjem gradu snimalo se u Dežmanovom prolazu, koji glavnu gradsku ulicu (Ilica) spaja s parkom Tuškanac, a za akcijske scene rabljeni su razrušena ciglana u zapadnom zagrebačkom predgrađu Podsused, kamenolom u 70-ak kilometara udaljenom mjestu Ivanec te selo Bukevje kod Velike Gorice (grad uz južne granice Zagreba).

Jezuitski trg

Dežmanov prolaz

Ciglana u Podsusedu

Rat i sjećanja

(1988. / TV mini-serija)

Redatelj:

Dan Curtis

Napisali: **Dan Curtis,**

Earl W. Wallace

Glume:

Robert Mitchum, Jane Seymour, Hart Bochner, Jane Seymour, Sharon Stone, John Gildgoud

Produkcija:

Dan Curtis Productions, ABC Circle Films, Jadran Film

Američka mini-serija, temeljena na istoimenome djelu Hermana Wouka, zapravo je nastavak vrlo uspješne serije „Vjetrovi rata“ i nadopunjuje priču o proširenim obiteljima Henry i Jastrow, počevši od prosinca 1941. pa sve do kolovoza 1945. Kako je Herman Wouk bio zadovoljan adaptacijom „Vjetrova rata“, dozvolio je da Dan Curtis adaptira i nastavak priče.

Serija započinje nastavkom sage o obitelji Henry, nakon japanskog napada na Pearl Harbour i ulaska Sjedinjenih Država u rat. Za Victora Henryja (Robert Mitchum), koji komandira ratnom krstaricom, to znači mogućnost ulaska u Admiralitet.

Istovremeno, Victor ima problema s propalim brakom i ljubavnom vezom s kćeri britanskog radijskog reportera. Victorov sin Byron jednako je uspješan u karijeri podmorničkog oficira, dok su njegova supruga i sin, kao Židovi, završili u njemačkom zatočeništvu.

Kroz priče više drugih likova, poput profesora Aarona Jastrowa, pomorskog pilota Warrena Henryja i plemenitaškog njemačkog generala Armina von Roona, serija se razvija u sveobuhvat-

Muzej Mimara

nu i fascinantnu priču o Drugom svjetskom ratu.

Serija je iznimno važna po načinu prikaza holokausta. Curtis je od producenata najprije osigurao obećanje da će sva brutalnost i strava pogroma biti prikazani bez cenzure, a ekipa je priskrbila i dozvolu za snimanje na lokaciji u Auschwitzu.

Serija, prikazana na televizijskoj mreži ABC u 12 epizoda (ukupno oko 30 sati), bila je vrlo uspješna, usprkos tome što su nekoliko glavnih likova iz „Vjetrova rata“ tumačili drugi glumci. Serija je zaslužila 15 nominacija za nagradu Emmy, od kojih je osvojila one za najbolju miniseriju, posebne efekte i produkcijsku montažu.

Nominirani su bili glumci John Gielgud, Jane Seymour i Polly Bergen. John Gielgud i Barry Bostwick za uloge su osvojili nagrade Golden Globe.

„Rat i sjećanja“ snimani su u Francuskoj, Italiji, Austriji, Švicarskoj, Njemačkoj, Engleskoj, Poljskoj, Sjedinjenim Državama i Hrvatskoj, s više od 30 tisuća statista u Europi i više od 11 tisuća u Sjedinjenim Državama. Dobar dio europskih lokacija ponovo je otpao na one zagrebačke.

Naime, zagrebački su filmski stručnjaci tako dobro obavili posao u „Vjetrovima rata“, da im je povjeren veliki dio posla. Starim lokacijama po gradu, tu je dodana i zgrada Muzeja Mimara, koji je otvoren 1987. godine, neposredno prije snimanja serije, u impresivnoj zgradi nekadašnje gimnazije.

Muzej čuva donaciju kolekcionara Ante Topića Mimare gradu Zagrebu i sadrži 3.750 djela iz različitih kultura i civilizacija. Više scena, za koje je trebala kulisa starih europskih gradova, snimljeno je na Gornjem gradu (obilje ulica sa slikovitim drevnim kućama, palačama i crkvama iz različitih povijesnih razdoblja).

Jane Seymour

Prst sudbine

(1989. / TV mini-serija)

Redatelj: Ian Sharp
Napisali: Robert L. Fish
(roman), Jules Schwerin
(priča)
Glume: Ben Cross, Jakob
Baron, Geoffrey Bateman,
Branko Blaće, Veronica
Hamel
Produkcija: Columbia
Pictures Television,
Harlech Television (HTV),
Jadran Film

Televizijski film započinje fikcijskim pokušajem atentata na Hitlera. Za potrebe zavjere, jedan od Hitlerovih SS oficira od povjerenja, potpukovnik Helmut von Schreuder, zahvaljujući plastičnoj operaciji i lažnim ispravama, skriva se kao Židov u koncentracijskom logoru. Nakon što je logor oslobođen, emigrira u Palestinu i pridružuje se Cionističkom pokretu u borbi za Izrael. Dvadeset i pet godina kasnije, živi kao izraelski heroj i general u izraelskoj vojsci. No, ilegalna SS organizacija ODESSA otkriva njegov identitet i naređuje mu da se vrati borbi za Treći Reich.

Kritika je povoljno ocijenila mini-seriju, a posebni, gotovo kulturni status, ima među ljubiteljima kriminalističkih i ratnih filmova. Naročito se spominje majstorstvo redatelja Iana Sharpa, koji gledatelja znalački uspijeva uvući u priču. Serija ima zanimljiv i intrigantan zaplet, a scenarij je napisan s dobrom mjerom drame, ljubavnih elemenata i špijunaže. Fimski kritičari ističu da se radi o jedinstvenom zapletu u svijetu filmova o Drugom svjetskom ratu i da je serija gledljiva i nekoliko puta.

Neke od dojmljivijih scena filma snimane su u Zagrebu, uz učešće više hrvatskih glumaca. U samome gradu snimalo se u nekadašnjem paviljonu Exportdrva (Zrinjevac), a redatelju Ianu Sharpu osobito su dobro poslužile i zgrade koje obrubljuju Mažuranićev trg, jedan od tri velika trga u zapadnome kraku takozvane Zelene potkove (sustav parkova i zelenih površina u središtu grada koje je osmislio službeni gradski urbanist Lenuzzi u drugoj polovici 19. stoljeća). Taj trg pun je lijepih kuća koje gledaju na prostrani park, a njegovu sjevernu stranu zauzimaju stražnje strane impresivne zgrade nekadašnjeg pjevačkog društva Kolo i bivšeg Hrvatskog Sokola, danas Akademije dramske umjetnosti. Kao ni mnogi drugi koji su u Zagreb dolazili snimati filmove čija se radnja odvija za vrijeme Drugoga svjetskog rata, ni ova ekipa nije propustila iskoristiti dojmljivost secesijske zgrade Hrvatskog državnog arhiva (izgrađena 1913., potpisuje ju poznati arhitekt Rudolf Lubinsky). Ispred pročelja zgrade proteže se izduženi park, koji omogućuje sjajnu vizuru iz daljine, zumiranje i vožnju pod pravim kutem prema impresivnom pročelju. Ta je zgrada u mnogim filmovima imala ulogu značajnih državnih i vojnih sjedišta, a često se za potrebe snimanja rabio i njezin, po načelu totalnog dizajna, bogato ukrašen interijer (radovi vrhunskih umjetnika i obrtnika 19. stoljeća).

Hrvatski državni arhiv

Mažuranićev trg

Kapetan Amerika (1990.)

Redatelj: Albert Pyun
Napisali: Joe Simon,
Jack Kirby
Glume: Matt Salinger,
Ronny Cox, Ned Beatty
Producent: Menahem
Golan, Stan Lee, Joseph
Calamari, Tom Karnowski
Produkcija: 21st Century
Film Corporation, Jadran
Film, Marvel Enterprises

Film o istoimenome super-heroju temelji se na liku Captain America iz serijala strip izdavačke kuće Marvel Comics, ali na dosta mjesta znatno odstupa od radnje u stripu. Tijekom Drugog svjetskog rata, lik Stevea Rogersa, patriotskog američkog vojnika, prolazi seriju eksperimenata da bi na koncu postao novi supervojnik, Captain America. Odlazi u Njemačku ne bi li spriječio raketne napade koje planira nacistički zlikovac Red Scull. Potom je Captain America desetljećima zaleđen, da bi ponovo bio oživljen 90-ih. U međuvremenu, Red Scull je promijenio identitet i planira oteti američkog predsjednika. Zadatak super-heroja je spasiti predsjednika Sjedinjenih Država od kriminalne skupine koja ne podržava njegovu politiku o zaštiti okoliša.

Produkcija filma započela je 1989., a dovršena je godinu dana kasnije, no nakon test-projeksija odlučeno je filmu dodati još akcijskih i kaskaderskih scena. Namjera producenata bila je film pustiti u prikazivanje u ljeto 1990., u čast 50. godišnjice stripa „Captain America“, no taj je rok propušten. U kinima su izloženi poster i u čijem je prvom planu bio poznati štit Captain America, a napravljeni su i *teaser traileri*.

U razdoblju od jeseni 1990. do zime 1991. prikazivanje je najavljivano nekoliko puta, ali je film ostao neizdan pune dvije godine, nakon čega je 1992. otišao izravno u video-distribuciju i na kabelsku televiziju u Sjedinjenim Državama. U svjetskim je kinima prikazan u ograničenom obimu.

Film je od kritičara bio loše primljen, ponajviše zbog činjenice da, iako tema i sci-fi format to omogućuju, nije primjeren za djecu, zbog početne scene u predratnoj Italiji, na talijanskom i s titlovima na engleskom, te pokolja strojnicama koji slijedi.

Zanimljivo je da je 19. srpnja 2011., tri dana prije početka prikazivanja nove visokobudžetne adaptacije filma, „Captain America: The First Avenger“ (režija: Joe Johnston, igraju: Chris Evans, Hugo Weaving i Samuel L. Jackson), kompanija MGM najavila pojavu originala iz 1990. na DVD-u u Limited Edition Collectionu, ne bi li zaradila na popularnosti nove verzije, od koje se očekivao značajan uspjeh (film, koji je kritika povoljno ocijenila, zaradio je 4 milijuna dolara samo na ponoćnim pretpremijerama u Sjedinjenim Državama, a do početka rujna 2011. više od 336 milijuna dolara u cijelome svijetu). To izdanje, koje danas ima status kurioziteta, pojavilo se u trgovinama u jesen 2011., što su s oduševljenjem primili kolekcionari filmske znanstvene fantastike.

Dio scena ovog filma sniman je u još nedovršenoj zgradi nove Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (dovršena 1995.). Neto prostor Knjižnice od 36.478 metara (bruto 44.432 m) i kameno-staklena fasada samostojeće zgrade suvremena dizajna nedvojbeno će u budućnosti privući pozornost mnogobrojnih filmšaša.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Noć lisice

(1990. / TV film)

Redatelj: Charles Jarrott
Napisali: Bennett Cohen,
Jack Higgins
Glume: George Peppard,
Michael York, John Mills
Produkcija: GMT
Productions, TFI

Televizijski film prema istoimenome romanu Jacka Higginsa (supotpisnik scenarija) u kojem jedan američki časnik tijekom Drugog svjetskog rata, na brodu za iskrcavanje, sudjeluje u savezničkoj akciji iskrcavanja u Normandiji. Njegov je brod, koji nosi savezničke planove za invaziju, napadnut i potopljen, a on sam nađe se na otočju Jersey, koje je pod njemačkom okupacijom. Saveznici kuju plan kako ga spasiti, šaljući britanskog SOE (Special Operations Executive) agenta, koji se izdaje za SD (Special Duty) časnika...

Jedan od filmova koji gledatelja stalno drži u neizvjesnosti. Radnja doslovce prati istoimeni roman Jacka Higginsa, a kritičari ulogu Georgea Pepparda (najpoznatiji kao partner Audrey Hepburn u filmu „Doručak kod Tiffanya“) drže jednom od njegovih najboljih uopće.

U Zagrebu su snimane scene na Aerodromu Lučko (službeni naziv: Zračno pristanište Lučko),

11 kilometara udaljenom od središta grada, u blizini naselja Lučko. U razdoblju između Drugog svjetskog rata i 1959. služio je i kao zagrebačka zračna luka (prije izgradnje Zračne luke Zagreb Pleso), a od 1959. službeni operator aerodroma je Aeroklub Zagreb. Do 2000. na Aerodromu Lučko sjedište je imala i 94. zrakoplovna baza Lučko Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, koja je ustrojbeno prestala postojati. Danas su na Lučkom još smješteni tek transportni vojni helikopteri. Neki interijeri snimani su i u staroj privatnoj vili Omčikus, koja je prethodno već

više puta poslužila scenografima domaćih i koprodukcij-skih filmova (Zagreb posjeduje mnogo vila pogodnih za eksterijerna i interijerna snimanja, prostora koji se mogu uklopiti u radnju bilo koje vrste filma, odnosno najrazličitijih doba).

Vila Omčikus

Plan za ubojstvo Hitlera

(1990. / TV film)

Redatelj:

Lawrence Schiller

Napisao: **Steven Elkins**

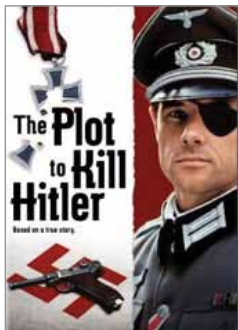
Glume: **Brad Davis,
Madolyn Smith Osborne,
Ian Richardson**

Producent:

Alfred R. Kelman

Produkcija:

**Jadran Film, Warner
Bros. Television**

Televizijski film koji se bavi zavjerom njemačkih časnika da ubiju Hitlera, skovanom 20. srpnja 1944. Brad Davis tumači ulogu pukovnika Clausa Schenka (Graf von Stauffenberg) koji postavlja bombu u sobu za konferencije Führerova štaba u Istočnoj Prusiji. Film je rekonstrukcija stvarnog povijesnog pokušaja visokih njemačkih časnika da izvrše atentat na Adolfa Hitlera i preuzmu kontrolu nad njemačkom vladom, s konačnim ciljem predaje Saveznicima.

Središnji dio filma predstavlja hrabra akcija postavljanja bombe, skrivene u Stauffenbergovoj aktovci. Samo pukim slučajem Hitler preživljava eksploziju, a brзом akcijom SS-a uhićena je i smaknuta većina umiješanih časnika.

Film je povijesno neutemeljen samo u jednome aspektu – Hitlerovoj zaokupljenosti astrologijom (u jednoj sceni pomno promatra astrološke karte), što većina povijesničara drži čistom izmišljotinom.

Kritičari drže da film ima dobar zaplet te da se gotovo u potpunosti drži povijesnih događaja i činjenica koje opisuje. Stručnjaci drže da film sadržava dobar omjer akcije i dijaloga, a posebno je pohvaljen izbor lokacija na kojima je film sniman (gotovo sve u

Zagrebu) te glazba koja pridonosi ugođaju i napetosti.

Film je sniman u Sjedinjenim Državama i u Zagrebu, kome je pripala uloga svih eksterijera, ali i mnogih interijera. Središnju ulogu ima atraktivna secesijska zgrada Hrvatskog državnog arhiva, smještena u zapadnome kraku Zelene potkove (sustav parkova u samom središtu Zagreba, u obliku uglatog slova U), izvorno građena za Nacionalnu i sveučilišnu biblioteku. I unutrašnjost zgrade nudi sjajne vizure, s obzirom da je bogato ukrašena po načelu totalnog dizajna radovima vrhunskih umjetnika i obrtnika iz 19. stoljeća. Neke scene u filmu snimane su u zagrebačkoj Medulićevoj ulici (u središtu grada), punoj tipičnih građanskih kuća iz 20-ih i 30-ih godina 20. stoljeća, tek s pokojim ugođajnim, zapuštenim primjerkom arhitekture stare nekoliko stoljeća, i koja uvjerljivo može „igrati“ bilo koji srednjoeuropski ili većinu njemačkih gradova. Budući da su mnoge zagrebačke škole u središtu grada vizualno značajna zdanja, pogodne su za „filmske uloge“ sjedišta službenih državnih institucija. U ovom filmu odabrana je monumentalna zgrada Osnovne škole Izidor Kršnjavi, u Kršnjavoga 2, koja je praktično smještena preko puta hotela Westin (baza mnogih filmskih ekipa koje dolaze snimati u Zagreb). Iz istih razloga (arhitektonska podobnost i isti kvart), za snimanje je odabrana i zgrada I. Gimnazije u obližnjoj Klaićevoj ulici.

Rosencrantz & Guildenstern su mrtvi (1990.)

Redatelj: Tom Stoppard
Napisao: Tom Stoppard
Glume: Gary Oldman, Tim Roth, Richard Dreyfuss
Producent:
Alfred R. Kelman
Produkcija:
Brandenberg, WNET
Channel 13 New York

Film koji je napisao i režirao poznati britanski dramski pisac Tom Stoppard (rođen kao Tomáš Straußler), prema istoimenoj apsurdističkoj egzistencijalističkoj tragikomediji (napisao ju je još 1966. za Edinburgh Fringe Festival). Kao i drama, film prati dva manje važna Shakespeareova lika iz drame „Hamlet“, Rosencrantza i Guildensterna, koji se po nalogu danskoga kralja nalaze na cesti za dvorac Elsinore. Putem nailaze na skupinu svirača, a po dolasku nastoje otkriti što muči princa Hamleta. U međuvremenu, duboko razmišljaju o svome postojanju. Pri tome, nisu svjesni svojih skriptiranih života i nemogućnosti da na njih utječu, odnosno da ih izmijene. Prikazujući događaje iz perspektive dvaju glavnih likova iz „Hamleta“, koji nemaju nikakve kontrole nad svojim sudbinama, film razmatra usud i pita se možemo li sami uopće pouzdano znati što se oko nas događa. Središnja ideja filma jest da su odgovori jednako važni kao i sama pitanja. Hoće li Rosencrantz i Guildenstern (ili Guildenstern i Rosencrantz) otkriti uzroke Hamletova osjećaja slabosti, kao što im je naložio

kralj? Hoće li misteriozni likovi, koji se besciljno kreću dvorcem, otkriti tajne koje očito znaju? I kome će to sve uopće poslužiti?

U filmu glavne uloge igraju Gary Oldman kao Rosencrantz i Tim Roth kao Guildenstern, iako radnja ima mnogo likova, među kojima su i ova dva, a često se ne zna koji je koji. Od poznatijih glumaca, u filmu veću ulogu ima i Richard Dreyfuss. Radi se o debitantskom Stoppardovom filmu u ulozi redatelja (do danas, njegova jedina filmska režija).

Kritika je film općenito primila pozitivno, s jedinom primjedbom da je materijal primjereniji pozornici negoli filmu (ono što je zabavno u kazalištu, u formi realističnog filma, pogotovo zbog lavina dijaloga, može biti zamorno). Film je osvojio Zlatnog lava na Venecijanskom filmskom festivalu i nagradu za režiju Fantasporto. Gary Oldman nominiran je 1991. za nagradu Independent Spirit u kategoriji glavne muške uloge.

Najveći dio filma snimljen je u studiju Jadran filma u Zagrebu (interijeri), a eksterijeri su snimani u Maksimiru, starom i velikom gradskom parku sa šumom i jezerima, osobito kod Gornjeg jezera. Ostatak filma snimljen je u dvorcu u Brežicama (u Sloveniji, 40-ak kilometara od centra Zagreba).

Park Maksimir

Park Maksimir

Richard Dreyfuss

Tim Roth & Gary Oldman

Papa mora umrijeti

(1991.)

Redatelj:

Peter Richardson

Napisali:

Peter Richardson,

Pete Richens

Glume: **Robbie Coltrane,**

Alex Rocco, Adrian

Edmondson

Producent: **Stephen**

Wooley, Bob & Harvey

Weinstein

Produkcija:

British Screen

Productions, Channel

Four Films, Michael

White Productions

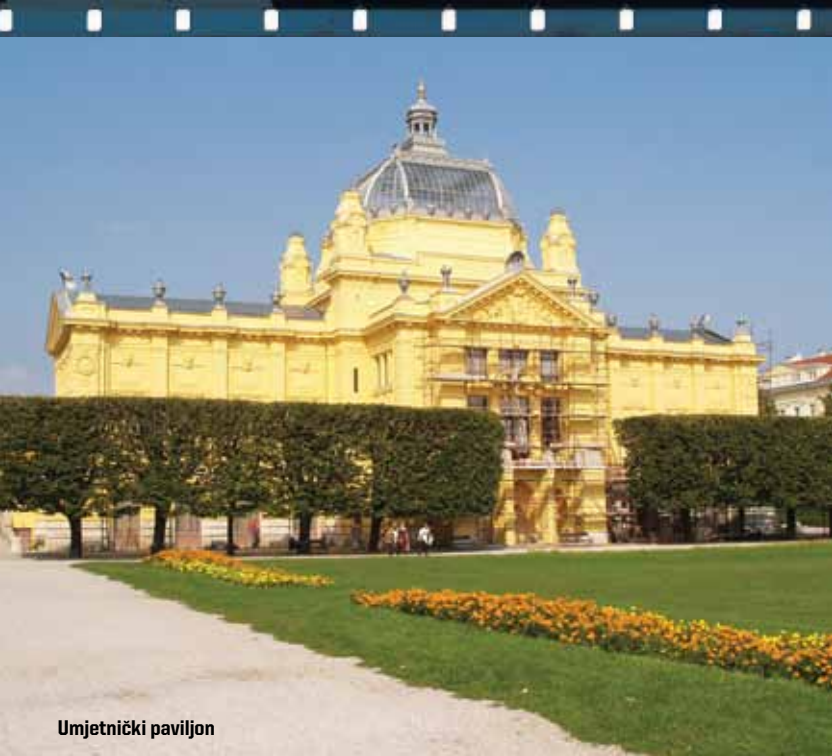

Komedija s popularnim britanskim glumcem Robbijem Coltraneom, u kojoj jednu od uloga igra i redatelj Peter Richardson, a čija radnja polazi od komične pretpostavke da Vatikan zapravo kontrolira mafija. Film započinje smrću prethodnoga pape i uspješnim nastojanjima mafijaškoga poslušnika-kardinala (Alex Rocco) da kardinalsko vijeće za novog papu izabere mafijina kandidata Albinija. Na nesreću, sekretar vijeća kardinala ima slab sluh, pa zabunom papom proglašava dobroćudnog župnika sličnog imena - Albinizija (Robbie Coltrane). Kako se radnja razvija, novi papa traži na uvid sve vatikanske račune i otkriva krijumčarenje oružja i različite krađe, te dolazi u sukob s mafijom, koja pak odlučuje da papa mora umrijeti...

Film se temelji na jednoj od teorija zavjere vezane uz stvarni lik pape Ivana Pavla I. (Albino Luciani, umro 1978.). Nedosljednosti u vatikanskom izvještaju o Lucianijevoj smrti - netočni navodi o tome tko je našao tijelo, onome što je čitao, vremenu kada je tijelo nađeno i tome je li mogla biti obavljena obdukcija - bile su uzrokom pojave više teorija zavjere, od kojih se većina bavila Vatikanskom bankom, koja je držala dobar dio dionica Ambrozijanske banke. Zanimljivo je da je i treći dio čuvena Coppolina serijala „Kum“ također utemeljen na istim teorijama zavjere.

Glavne lokacije za snimanje u Zagrebu bile su zgrada Privredne banke u Oktogonu, iznimno

slikovitom zatvorenom prolazu koji spaja Trg Petra Preradovića s glavnom gradskom ulicom, Ilicom. Taj trgovački prolaz s dućanima u sredini ima osmerokutnu dvoranu natkrivenu kupolom od vitraja, po kojoj je i dobio ime. Snimalo se i u Umjetničkom paviljonu (nešto južnije od glavnog gradskog parka Zrinjevac), iznimno dojmljivoj građevini iz 1898., inače najstarijoj umjetničkoj galeriji u jugoistočnoj Europi (izgradili su je i ukrasili vrhunski zagrebački obrtnici tog doba, isključivo u izložbene svrhe). Nije zaobidena ni secesijska zgrada Hrvatskog državnog arhiva, koja osim lijepog pročelja nudi i bogato ukrašenu unutrašnjost. Temi je posebno pogodovao Kaptol, nekadašnje crkveno središte staroga Zagreba (biskupski grad), gdje se na prostranom trgu nalazi neogotička katedrala iz 1902., koja dominira vedutom središta grada, s iznimno slikovitom unutrašnjošću i dva tornja, visoka 105 metara (60-ih godina nalazila se na 26. mjestu najviših građevina svijeta).

Umjetnički paviljon

Prolaz Oktogon

Katedrala

Ponoćne uspomene

(1991. / TV mini-serija)

Redatelj:

Gary Nelson

Napisali:

Richard Hack, Sidney Sheldon

Glume:

Jane Seymour, Omar Sharif, Theodore Bikel

Producent:

Standards of Time

Istoimeni roman Sidneya Sheldona, adaptiran u dvodjelnu mini-seriju, bavi se radnjom koja je nastavak Sheldonova romana „Druga strana ponoći“ i vjerno se drži književnog predloška. Ipak, veza s prethodnom knjigom, koja je također ekranizirana, tu se gubi, jer je radnja smještena u moderni svijet, umjesto razdoblja neposredno nakon Drugog svjetskog rata, tijekom kojeg se odvija radnja izvorne priče. Isto tako, potpuno su zanemareni neki originalni likovi (Noelle i Larry) koji u filmu služe isključivo kao pokretač radnje (pokušaj umorstva Catherine).

Serija započinje scenom koja se nastavlja na radnju knjige „Druga strana ponoći“ i prati mladu lijepu ženu, Catherine Douglas, koja se oporavlja u samostanu. Svi misle da je ubijena i da su njeni ubojice suprug Larry Douglas i njegova ljubavnica Noelle Page. Jedini koji u to sumnja je Constantin Demiris, poznat kao Costa... Serija je snimana na više lokacija u Zagrebu. Mnogi interijeri snimljeni su u legendarnom gradskom hotelu Esplanade (danas The Regent Esplanade), jednoj od najelegantnijih

zagrebačkih građevina i jednom od najljepših srednjoeuropskih hotela, izgrađenom 1925. za potrebe elitnih putnika Orient Expressa. Naime, Zagreb je bio jedna od postaja tog luksuznog vlaka („posljednja civilizirana prije egzotičnih stepa“, kako se hotel reklamirao) koji je prometovao između Pariza i Istanbula. Ulazni prostor hotela, sa satovima koji, uz zagrebačko, pokazuju vrijeme u glavnim svjetskim metropolama, raskošna drvena ulazna vrata, mramorno stubište, poznata Smaragdna dvorana i elegantne sobe bile su savršena kulisa za oko kamere. Istim ugodajem zračili su i eksterijeri i interijeri kuća u starom zagrebačkom parku Tuškanac, prestižnoj rezidencijalnoj četvrti, poznatiji po lijepim zelenim površinama i raskošnim gradskim vilama iz različitih doba. No, najveći dio filma snimljen je u zgradi i vrtu, odnosno čitavu kompleksu Predsjedničkih dvora, smještenom u elegantnoj rezidencijalnoj četvrti Pantovčak. Vila prethodno poznata kao „Vila Zagorje“ izgrađena je 1964. i služila je kao zagrebačka rezidencija Josipa Broza Tita. Godinu dana nakon snimanja serije vila je postala službenom rezidencijom predsjednika Hrvatske.

Park Tuškanac

Predsjednički dvorci

Hotel Esplanade

Pijesak vremena

(1992. / TV film)

Redatelj:

Gary Nelson

Napisali: **Sidney Sheldon,**

Richard Hack

Glume:

Deborah Raffin, Michael

Nouri, Amanda Plummer

Produkcija:

Dove Audio, Warner Bros.

Television

Televizijski film snimljen prema istoimenome romanu Sidneya Sheldona iz 1988. Bestseller, koji je gotovo doslovno prenesen u filmsku formu, prati avanture četiriju žena koje moraju napustiti sigurnost samostana u Španjolskoj i uključiti se u svijet pun prijetnji, nasilja i strasti, kao i dvojice muškaraca, koji se bore jedan protiv drugoga na život ili smrt.

Film započinje u španjolskoj Pamploni 1976. Baski se bore za slobodu jezika i kulturnu nezavisnost. I dok se ljudi zabavljaju trčanjem pred bikovima koji su pušteni na ulice, čuveni Jaime Miró (član baskijske terorističke skupine ETA) uvuče se u pamplonski zatvor maskiran u svećenika te bježi zajedno s dvojicom kolega-terorista, Ricardom Melladom i Felixom Carpiom. Predsjednik vlade potom angažira pukovnika Ramóna Acoca (vođa anti-ETA skupine GOE) da smakne Jaimea Miróa. Acoca ima i svoje osobne razloge zbog kojih se želi riješiti terorista, jer se zakleo na osvetu kada su tijekom baskijskih demonstracija, godinama ranije, ubijeni njegova supruga i nerođeno dijete. Istovremeno, nakon građanskog rata preživio je još samo jedan cistercitski samostan, onaj u gradu Ávila, koji postoji od 1601. Redovnice u njemu ne znaju ništa o vanjskome svi-

jetu. Prema svome discipliniranome režimu, jedu malo, mole se najmanje osam puta dnevno, samokažnjavaju se bičevanjem bar jednom tjedno, i drže se svoga zavjeta. Ne komuniciraju međusobno ni govorom niti pogledom, već isključivo tajnim jezikom znakova. Jedino što imaju je veliki zlatni križ, koji je skriven na tajnome mjestu. Kada Accoca, koji vjeruje da redovnice skrivaju Miróa, pohara samostan, a njegovi ljudi siluju redovnice, četiri uspijevaju pobjeći sa zlatnim križem...

Film je dobrim dijelom sniman u Zagrebu, a kao i u slučaju ekranizacije još jednog romana Sidneya Sheldona "Ponoćne uspomene", među glavnim lokacijama ponovno se našao i hotel Esplanade, kojeg se u doba njegova otvorenja opisivalo „velebnim hotelom, koji je savršeno lijep, a čije se uređenje može mjeriti sa najmodernijim hotelima Pariza, Nice, Monte Carla ...". Taj je hotel i danas jedna od najdojmljivijih zagrebačkih građevina i jedan od najljepših srednjoeuropskih hotela uopće. Hotel je originalno bio namijenjen putnicima legendarnog luksuznog Orient Expressa koji je prometovao između Pariza i Istanbula. U filmu impresivno mramorno predvorje i stepenište te elegantni saloni „igraju“ švicarske interijere, ali i neke španjolske. Dobar dio filma snimljen je u zgradi i vrtovima kompleksa Predsjedničkih dvora u

Hotel Esplanade

elegantnoj zagrebačkoj rezidencijalnoj četvrti Pantovčak. Nekadašnja rezidencija Josipa Broza Tita, koja je iste godine kada je film sniman postala službenom rezidencijom predsjednika Republike Hrvatske, poslužila je kao scenografija za više scena koje se događaju na različitim mjestima. Producenti su se za hotel Esplanade i vilu na Pantovčaku odlučili vidjevši koliko su fotogenični u ekranizaciji spomenutog filma "Ponoćne uspomene".

Detonator (1993. / TV film)

Redatelj:

David Jackson

Napisaó:

David Jackson

Glume: **Pierce Brosnan,**

Patrick Stewart

Producent:

Yorkshire International

Films Ltd., J&M

Entertainment, British

Lion Film Corporation

Ovaj televizijski film donosi jednu od ranijih uloga Piercea Brosnana. Uz glavne glumce, pojavljuje se još nekoliko poznatijih imena - Christopher Lee, Patrick Stewart, Ted Levine i Alexandra Paul. Scenarij se temelji na istoimenome romanu Alistairea MacNeilla, koji je pak rađen po uzoru na scenarij koji je ranije napisao autor slična imena, Alistair MacLean.

Film započinje time kako njemački znanstvenik pomaže bivšem sovjetskome generalu konstruirati dvije atomske bombe, od kojih jedna dopijeva u ruke američkog plaćenika. On putuje duž Europe u otetom teretnom vlaku. Malcolm Philpott, član UNACO-a (United Nation Anti Crime Organisation), dobiva zadatak oformiti ekipu probranih agenata iz cijeloga svijeta (jedan od njih je i vojnik specijalnih postrojbi Michael „Mike“ Graham, igra ga Pierce Brosnan) da bi, pod svaku cijenu, pokušao zastaviti „vlak smrti“. Plutonij za proizvodnju bombi je ukraden, a problem je u tome što je jedina osoba koja znade šifru kojom se bombe mogu deaktivirati bila izložena velikoj radijaciji i sada sporo umire.

Film je sniman uglavnom u Sloveniji i Zagrebu, a ocijenjen je kao gledljivi akcijski iz klase B produkcije. Zbog ograničenih sredstava, produkcija se nije zamarala detaljima („teroristički“ helikopter, primjerice, nosi regularne oznake slovenske policije). Zaobiđeni su i neki zemljopisni i činjenični detalji. „Tirano Tunel“ između Italije i Švicarske, recimo, ne postoji, makar je mjesto Tirano stvarno, kao i pruga koja njime prolazi (brdska uskotračna). Isto tako, u sustavu europskih željeznica ne postoji središnja dispečerska služba, jer bi zahtijevala vrlo složen rad nekoliko tisuća dispečera (u filmu se vide dvojica dispečera).

U Zagrebu je film sniman na Gornjem gradu, najstarijem dijelu grada. Scenografija i redatelju taj je dio grada, (kao i mnogima prije i poslije njih) bio atraktivan zbog autentičnosti srednjovjekovnoga naselja - starih ulica, trgova, kuća, palača i crkvi, kao i zbog jedinstvenog ugođaja koji pruža taj dio grada. Gornji grad vrlo lako može „igrati“ bilo koje staro europsko urbano središte, a za snimanje je vrlo pogodan i zbog ograničenog prometa. U filmu je najdojmljivije rabljen Jezuitski trg, slikovito mjesto s fontanom, kojim dominira zgrada Muzejskog prostora (Klovićevi dvori), nekadašnji kompleks isusovačkog samostana, što je između 1641. i 1654. izgradio zagrebački arhitekt Antun Macetti.

Klovićevi dvori

Detonator II.

(1995. / TV Film)

Redatelj:

David Jackson

Napisali:

**Alistair MacLean
(priča), Alistair MacNeill
(roman)**

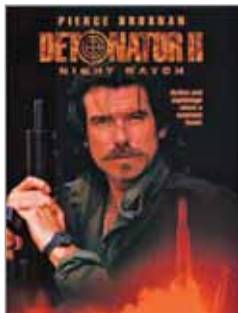
Glume: **Pierce Brosnan,
Alexandra Paul, William
Devane**

Producent:

**Boris Dmitrović, Mike
Mihalić, Peter Snell**

Produkcija:

**J&M Entertainment,
British Lion Film Corp.,
Jadran Film**

Televizijski film na špijunsku temu, nastavak je akcijskog trilera "Detonator". Kao i u prvom dijelu, kao nositelj glavne uloge pojavljuje se Pierce Brosnan. Film započinje scenom u kojoj su UN-ovi agenti Mike Graham (Pierce Brosnan) i Sabrina Carver (Alexandra Paul) odabrani istražiti krađu čuvene Rembradtove slike "Noćna straža". Njihov šef, Nick Caldwell, šalje ih za tragom koji vodi od Amsterdama do Hong Konga i ne dovodi ih samo do izvora organizirane krađe umjetnina i radionica za njihovo falsificiranje, već i do tehnološki vrlo naprednih načina prijevare, kojima se služe Martin Schraeder i njegov koreanski suučesnik Mao Yixin.

Iako se film može pratiti i zasebno, kritičari napominju da je uputno pogledati prvi dio Detonatora („Death Train“), da bi se lakše shvatilo čime se bavi UN-ova agencija i bolje upoznali glavni likovi. Ipak, ovaj je film drugačiji od prethodnika po tome što je razrađeniji, što više pozornosti posvećuje detaljima i što je u radnju uključeno više visoke tehnologije. Osim glavne radnje, ima i dosta sporednih sadržaja te više akcije (ne pretjerano). Iako nije sasvim originalna, priča je dojmljiva i zabavna, jer se ne drži krute stvarnosti. Gotovo svi kritičari zamijevaju da je film vjerojatno raden po obrascu serijala o Jamesu Bondu. Brosnan će zahvaljujući ulozi u ovom i prethodnom filmu dobiti naslovnu ulogu u serijalu o Jamesu Bondu (igrao ga je od 1995. do 2004.). U

Zagrebu je snimano na više lokacija. Kao i u prethodniku, ponovo je zbog slikovitosti i autentične starine odabran Gornji grad, najstariji dio Zagreba, ponajviše za potrebe scena koje se odvijaju u starim europskim gradovima (veliki izbor starih ulica, trgova, kuća, palača i crkvi). Izbor lokacije pao je i na Muzej za umjetnost i obrt, jednu od najmonumentalnijih zgrada u Zagrebu, smještenu na zapadnom dijelu Zelene potkove (sustav parkova i zelenih površina u samome središtu grada). Zgrada je podignuta 1882. kao Obrtna škola (jedna od najkvalitetnijih srednjoeuropskih te vrste), koju je utemeljio Hermann Bollé, njemački graditelj i najzaslužniji čovjek za razvoj hrvatskog graditeljstva, koji je u Zagrebu izveo niz restauracija i markantnih novih gradnji. Čitava zgrada izvana i iznutra prepuna je majstorskih radova zagrebačkih građevinskih obrtnika - stolara, klesara, slikara, kipara i drugih specijalista... Pojedine scene snimane su i u modernom zdanju nedalekog hotela Intercontinental (danas Westin), koji je najčešće bio baza inozemnih filmskih ekipa što su snimale u Zagrebu.

Mistične legende

(1995. / TV serija)

Glume: Christopher Lee

Produkcija:

**Dark Film Productions,
Jadran Film**

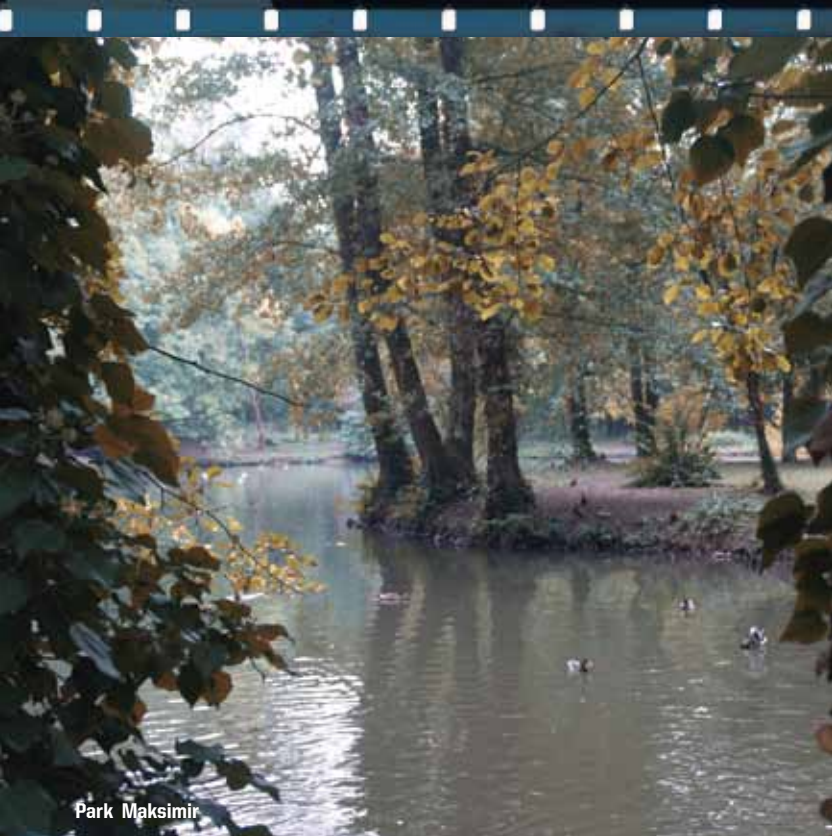

Televizijska serija koja je rađena prema ideji antologijske serije „Mystery and Imagination“ iz 1968., izvorno snimljenoj kao niz 60-minutnih priča strave, prema tekstovima viktorijanskih autora poput Roberta Louisa Stevensona, Edgara Allana Poea, M.R. Jamesa, Algernona, Sheridan Le Fanua i drugih. Serija je kasnije preimenovana u "Priče tajanstva i mašte" (producirala ju je Thames Television) i sadržavala je 75-minutne teledrame (teleplays) „Dracula“, „Frankenstein“ i slične popularne priče strave. Ova serija, snimljena 1995. u Južnoj Africi i Hrvatskoj, svojevrsni je moderni nastavljajući spomenutih dviju i bavi se istim repertoarom klasičnih priča strave, posebno onih Edgara Allana Poea "Priče tajanstva i mašte" uobičajeni je naziv za ukupno djelo

američkog pisca Edgara Allana Poea, zbog njegove prve antologije koja je okupila priče napetih radnji).

Glavna poveznica serije je njezin domaćin, poznati glumac Christopher Lee, odabran ponajviše zbog njegovih uloga grofa Dracule u filmovima iz 50-ih i 60-ih. Serija se drži Leejevom „izgubljenom serijom“, jer je prikazivana iznimno rijetko (puno godina nakon produkcije) i isključivo na američkoj televiziji (Horror Network i, djelomično, ABC). Zbog slabe kvalitete scenarija i glume nije prodana niti na jedan drugi televizijski teritorij.

Kritičari uglavnom spominju da je u seriju uloženo premalo truda, te ističu da vrijede jedino dobro odabrane i snimljene lokacije, od kojih dobar dio otpada na one zagrebačke. Sukladno tematici, logično je odabran Gornji grad, najstariji dio Zagreba, koji svojim srednjovjekovnim ugođajem te brojnim drevnim uličicama, trgovima, starim kućama, palačama i crkvama može imati romantičan izgled, ali i sablastan, ako ga se dobro snimi, primjerice u doba jesenskih kiša i magli. Isto tako, dobu zbivanja priča dobro je poslužio i Muzej Gvozdanić, jedinstvena ambijentalna zbirka u Visokoj 8 (jedina slijepa ulica na Gornjem gradu). Svojim reprezentativnim stambenim prostorom, što uređenjem, ilustrira kulturu življenja i stanovanja viših srednjoeuropskih društvenih slojeva 19. stoljeća, uz male izmjene, bio je sjajna scenografija i za radnju koja se zbiva ranijih stoljeća (danas je zbirka sastavni dio Muzeja za umjetnost i obrt). Za misteriozne eksterijere pune strave redatelji i scenografi odabrali su Maksimir, veliki gradski park sa šumom i jezerima, koji je u noćnim scenama bio savršena pozornica za stravične događaje.

Park Maksimir

Muzej Gvozdanović

Poput lošeg sna

(2003.)

Redatelj:

Antonio Mitrićeski

Napisao: **Dejan Dukovski**

Glume: **Loris Curci,**

Robert Englund, Tamara

Garbajs, Predrag - Miki

Manojlović, Ertan Šaban

Producent: **Vladimir**

Anastasia, Antonio

Mitrićeski, Igor Nola

Produkcija:

Gama Studio, Horizont

Film, Loris Curci

Film nastao u makedonsko-britansko-hrvatskoj koprodukciji, ekranizacija je kazališne drame makedonskog dramatičara Dejana Dukovskog.

Film se bavi sudbinama nekolicine običnih ljudi u poslijeratnom razdoblju. Frustrirani svojom okolinom, nedefiniranih života i zarobljeni u traumama rata, pokušavaju izbrisati dio svojih života, koji doživljavaju poput lošeg sna.

„Poput lošeg sna“ bio je 2003. nominiran za Grand Prix des Amériques na Montréal World Film Festivalu.

Uglavnom se snimalo na Marulićevom trgu (nazvanom prema poznatome hrvatskom piscu rane renesanse), smještenom u zapadnome kraku Zelene ili Lenuzzijeve potkove. Taj je trg zelenih površina ponudio i kulusu okolnih gradskih kuća lijepje arhitekture, kao i dva velika zdanja. Prvo je obilato filmski rabljena secesijska zgrada Hrvatskog državnog arhiva, izvorno građena za Nacionalnu i sveučilišnu biblioteku, koja osim dojmjljiva izgleda i lijepih vizura iz više kuteva (moguće snimanje pročelja s veće udaljenosti) nudi i bogato ukrašenu unutrašnjost s radovima vrhunskih umjetnika i obrtnika toga doba. Druga značajna zgrada, koja je filmski također iskorištena na više načina (arhitektura, drvored ispred nje, predavaonice i laboratoriji) je ona Fakulteta

kemijskog inženjerstva i tehnologije, smještena okomito na zgradu Arhiva i udaljena od nje tek dvadesetak metara. Dodatne scene snimljene su i na središnjoj zagrebačkoj tržnici Dolac (iz 1930.), uvijek atraktivnoj zbog svoje slikovitosti, ponajviše velike osunčane terase s tezgama za prodaju voća i povrća, koja predstavlja jedinstvenu turističku atrakciju. Snimalo se i u Varšavskoj ulici, također u samom centru grada, pogodnoj zbog toga što je jedna njena polovica u pješačkoj zoni, zatim na Gornjem gradu, najstarijem dijelu Zagreba, uvijek dobrodošlom filmašima kada su im potrebne drevne ulice i zgrade te u Radićevoj, staroj strmoj ulici (također zatvorena za promet), popločenoj kamenim kockama i s kućama građenim uglavnom u 19. stoljeću, koje zbog svoje trošnosti i patine stvaraju dojam mnogo veće starosti.

Radićeva ulica

Groznica (2004. / TV Film)

Redatelj:

Carlo Gabriel Nero

Napisali: **Wallace Shawn**

Glume: **Vanessa Redgrave, Cameron D'Angelo, Kiera D'Angelo**

Producent: **Jason Blum**

Produkcija:

HBO Films, Home Box Office (HBO)

Televizijski film, snimljen prema drami pisca/glumca Wallacea Shawna iz 1990., psihološka je drama koja priča priču o ženi koja se uključuje u politiku, bez prethodnog uvida u svjetska zbivanja. Zanimljivo je da se u filmu u manjim ulogama pojavljuju i poznati glumci Angelina Jolie i Joely Richardson (kćer Vanesse Redgrave i Tonyja Richardsons) te redatelj Michael Moore (nagrađen Oscarom za dokumentarni film).

Radnja prati egzistencijalnu krizu urbane sofisticirane žene, koja postaje svjesna prirode suvremene svjetske politike, ekonomske eksploatacije i ispraznog konzumerizma. Serija događaja dovodi do njena posjeta jednoj neimenovanoj zemlji trećeg svijeta, smještenoj na egzotičnoj lokaciji, negdje u istočnoj Europi, gdje se cijela ekonomija i populacija oslanja na turističku industriju. Iako uživa u novim ukusima i svemu drugome što zemlja nudi, uz pomoć jednog novinara (Michael Moore) postaje bolno svjesna stvarnosti koja se krije iza lijepe fasade. Novinar joj predlaže da posjeti ratom razorenu susjednu zemlju, ne bi li stvorila pravu sliku o životu u regiji. Ona to učini i njezin se život zauvijek promijeni...

New York Times nazvao je Shawnov dramski komad "kontroverznom studijom sve većeg razdora između razvijenih zemalja i zemalja trećeg svijeta". Iste novine film su opisale kao adaptaciju „drame koja potiče na razmišljanje, punu monologa u prvome licu, koji istražuju koncept buržoaske privilegiranosti...". Film je nominiran za Grand-Prix Međunarodnog filmskog festivala u Bratislavi 2003., a Vanessa Redgrave za najbolju izvedbu glavne ženske uloge u TV filmu ili mini seriji 2008.

Film je dobrim dijelom sniman u sjevernom Walesu, a u Zagrebu su za ugodajnu scenografiju poslužile drevne ulice i trgovi Gornjeg grada (najstariji dio Zagreba), posebno Muzej Klovičevi dvori na slikovitom Ilirskom trgu te uspinjača, jedna od najvećih zagrebačkih turističkih atrakcija (osmišljena 1888. i puštena u trajni pogon 1893.), što Donji grad spaja s Gornjim. Snimalo se i u Donjem gradu - u Petrinjskoj, jednoj od najstarijih gradskih ulica te Gundulićevoj ulici (u središtu grada, s lijepom zgradom Hrvatskog glazbenog zavoda). Po tko zna koji put, u filmu je glumila i secesijska zgrada Državnog arhiva (višestruka namjena njena eksterijera i bogato ukrašena interijera), ali jedno od rijetkih pojavljivanja na filmu zabilježila je Galerija Josipa Juraja Strossmayera na Zrinjevcu, glavnome gradskom parku, koja osim što je smještena u monumentalnoj zgradi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (prekrasan atrij), u deset dvorana izlaže brojna djela europskih slikarskih škola od XIV. do XIX. stoljeća. Posebno dojmive scene snimljene su u parku na Trgu kralja Tomislava, koji plijeni cvjetnjacima i središnjom fontanom, kao i kulisom palača i, uglavnom, secesijskih zgrada koje ga omeđuju.

Uspinjača

Trg kralja Tomislava

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Park Zrinjevac

Vanessa Redgrave

Iirski trg

Žena mušketir

(2004. / TV film)

Redatelj:

Steve Boyum

Napisala:

Sandra Weintraub

Glume: Gérard Depardieu,

Michael York, Nastassja

Kinski

Produkcija:

Drotcroft Limited,

Hallmark Entertainment,

Larry Levinson

Productions

Televizijski film snimljen za kanal Hallmark, u kome je legenda o Jacquesu D'Artagnanu te grubim, bučnim i hvalisavim mušketirima prerađena za žensku glavnu ulogu. Iako su najbolji dani legendarnog mušketira

D'Artagnana (Michael York) već odavno prošli, on je sjajno mačevalački obučio svoju kćer Valentine (Susie Amy). Sada dolazi vrijeme da Valentine sama krene u akciju. S očevim mačem i pismom preporuke zapovjednika Finota, nadobudna mlada regrutica odvažuje se sreću potražiti u Parizu. Iako još nije dobila titulu mušketira, Valentine se želi pokazati po svaku cijenu, pa prihvaća smrtno opasnu misiju spašavanja zaručnice kralja Louisa XIV iz ruku zastrašujuće bande otmičara. Zadatku se pridružuju i sinovi legendarnih mušketira, koji su harali zajedno s njezinim ocem.

Iako nije isuviše povoljno ocijenjen, kritičari su posebno pohvalili snimateljski rad u ovom filmu. Iznimno su hvaljeni slikoviti pejzaži, koji su snimljeni u malom, bedemima okruženom, istarskom naselju Draguč (Hrvatska). Dio scena snimljen je i u Zagrebu. Ljepoti pejzaža u filmu posebno su doprinijele scene snimljene na glavnom zagrebačkom groblju Mirogoj. Jedno od najljepših groblja Europe oaza je za ljubitelje šetnje u zelenilu, s posebnim arhitekturnim i umjetničkim vrednotama, kao i povijesnim značajem. U istu svrhu sjajnim se pokazao i Dvorac Brezovica, u neposrednoj blizini grada, kojeg je polovicom 18. st. izgradio Josip Kazimir Drašković. Prostrane zelene površine oko dvorca pružaju iznimno slikovite vizure, koje je snimatelj filma sjajno iskoristio.

Michael York

Gérard Depardieu

Mirogoj

Ultimativna sila

(2005.)

Redatelj:

Mark Burson

Napisao:

Mark Burson

Glume:

Mirko "Cro Cop" Filipović,

Ruža Madarević, Igor

Galo

Producent:

Rafael Primorac, Mirko

„Cro Cop“ Filipović

Produkcija:

Arramis Films

Akcijski film u kojem se u naslovnoj ulozi pojavljuje kickboxing superstar Mirko Filipović u ulozi okorjelog ratnog veterana. Film je prikazivan u hrvatskim kinima, dok je u Sjedinjenim Državama i većem dijelu svijeta izravno izašao kao video.

Film započinje slanjem agenta Axona Raya, mnogobrojnim odličjima odlikovanog ratnog heroja i bivšeg policijskog časnika, na rehabilitacijski otok nazvan „Gulag 7“. Tome prethodi priča o ekstremno opasnoj misiji na koju je poslan, a koju je osmislila tajna vladina organizacija. Istreniran u borilačkim vještinama i upoznat s najnovijim high-tech oružjem, Ray (na zadatak odlazi pod tajnim imenom „Sphinx“) je član kažnjeničke divizije SATO (State Anti-Terrorist Organization), ilegalne skupine ubojica, pod izravnom kontrolom SIN-a (State Intelligence Network). Tijekom egzekucijske misije Sphinx zakaže. Takve slučajeve država inače rješava jednostavno – egzekucijom egzekutora. No, s obzirom da je Sphinx vrhunski ubojica, njegov kontrolor, Janus, odlučuje odgoditi njegovu egzekuciju. Šalje ga na spomenuti rehabilitacijski otok Gulag 7, gdje će se sukobiti s pet protivnika – drugim državnim operativcima koji su na otok poslani iz različitih razloga...

Iako je većina kritičara film proglasila obveznim samo za najokorijelije poklonike Mirka „Cro-Cop“

Filipovića, Patrick Vuong iz Black Belt Magazinea pozitivno ocjenjuje film i hvali „izvrstan snimateljski rad i akcijske scene Cro-Copa“ te ga stavlja na istu razinu s filmom „Bournova nadmoć“.

Za pohvale snimateljskom radu dobrim su dijelom zaslužne i zagrebačke lokacije na kojima se film snimao. Slikoviti Gornji grad, izdignuti najstariji dio Zagreba, ponovo je potvrdio nenadmašnost kada su u pitanju stare urbane vizure. Svojim je starim zgradama, ulicama i trgovima dao sjajan ugođaj scenama, baš kao i središnji gradski park Zrinjevac (dio Zelene potkove, velikog sustava parkova i zelenih površina u samome središtu grada), koji stoljetnim platanama, cvjetnim nasadima, glazbenim paviljonom i palačama što ga obrubljuju redateljima i snimateljima nudi iznimne vizure. Snimalo se i u Gundulićevoj ulici u centru grada (raskošna zgrada Hrvatskog glazbenog zavoda) te na Mirogoju, središnjem gradskom groblju i jednom od najljepših u Europi, čije sjeverne i južne arkade imaju posebnu arhitekturnu i umjetničku vrijednost.

Gornji grad

Mirko „Cro Cop“ Filipović

Mirogoj

Park Zrinjevac

Lov u Bosni (2007.)

Redatelj:

Richard Shepard

Napisi: **Richard**

Shepard, Scott

Anderson

Glume: **Richard Gere,**

Terrence Howard

i Jesse Eisenberg

Producent:

Mark Johnson, Scott

Kroopf, Paul Henson

Produkcija:

Intermedia, Weinstein

Company, The, Cherry

Road Films

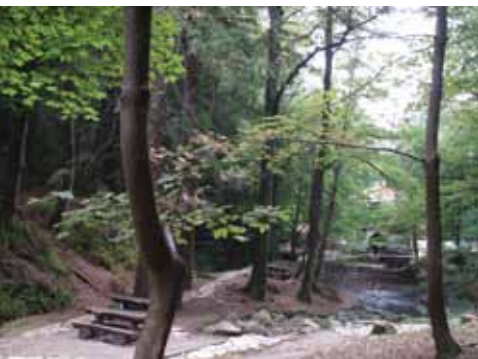

Američki akcijski film s elementima avanture i trilera imao je radni naslov „Proljetni praznici u Bosni“, ali je izmijenjen u fazi postprodukcije. Film je premijerno prikazan na 64. Venecijanskom međunarodnom filmskom festivalu 2007. Iako je trailer najavljivao da se radi o filmu „temeljenom na istinitoj priči“, zapravo se radi o događajima opisanima u članku američkog novinara Scotta Andersona, objavljenom u magazinu Esquire u listopadu 2000., pod naslovom „What I Did On My Summer Vacation“. Članak govori o skupini od pet ratnih reportera koji su se okupili u Sarajevu u travnju 2000. i neformalno se, napola u šali, dogovorili da pokušaju uhvatiti ratnog zločinca i bjegunca Radovana Karadžića...

U filmu, mladi novinar, iskusni kamerman i ratni dopisnik na lošem glasu kreću u neslužbenu misiju kojoj je cilj u Bosni pronaći ratnog zločinca br. 1. Njihova avantura postane opasna po život kada ih zamijene za udarnu skupinu CIA-e, a za njima krene i njihova meta.

Film je u potpunosti razočarao producente, jer je potpuno podbacio zaradom u američkim kinima (manje od milijun dolara). Kritičari su ustvrdili da gledatelji nisu bili zainteresirani za balkansku priču, baš kao ni svjetska politika za hvatanje Karadžića. Naime, zaključak novinara Scotta Andersona u spomenutom članku u Esquireu bio je da „UN i NATO ne samo da su

pokazali vrlo malo zanimanja za pronalaženje Karadžića, već su iz samih svojih redova aktivno sabotirali bilo kakav smisleni pokušaj u tome smjeru“. Zanimljivo je da na jednom od uvodnih titlova filma piše: „Samo su najsmješniji dijelovi ove priče istiniti.“

Sljeme

Pojedine scene iz filma snimane su u Zagrebu, i to one potrage za Karadžićem po bosanskim šumama. Za tu svrhu poslužile su južne padine Medvednice, 1.035 metara visoke planine u samome predvorju Zagreba. Medvednica i njen vrh Sljeme tradicionalno su vikend izletišta Zagrepčana. Upravo su te južne padine, one prema gradu, prepune planinarskih staza, što vijugaju kroz gustu bjelogoričnu i crnogoričnu šumu. Sljeme u športskom smislu nije ograničeno samo na planinarenje (postoji desetak planinarskih domova), već se zimi radi i o popularnome skijalištu (na sjevernim padinama održavaju se i utrke Svjetskog kupa). Vrh Sljemena određuje visoki televizijski toranj, do kojeg se stiže cestom iz podnožja, gradskog predgrađa Gračani. Tu cestu, što vijuga južnim padinama, iskoristili su i producenti ovoga filma u akcijskim scenama potjere.

Bijela munja (2009.)

Redatelj:

Dominic Murphy

Napisali: Eddy Moretti,

Shane Smith

Glume: Edward Hogg,

Carrie Fisher, Stephanie

Astalos-Jones

Producent: Sam Taylor,

Mike Downey

Produkcija: Film and

Music Entertainment,

Mainframe Productions,

Salt Company

International

Dramatski triler inspiriran životom Jescoa Whitea, plesača iz Apalačkog gorja, premjerno prikazan na 2009 Sundance Film Festivalu. Duboko u srcu Apalačkog gorja u Zapadnoj Virdžiniji, gdje svatko posjeduje pušku i ilegalnu pecaru, mjesto je gdje živi legenda Jesco White, „rasplesani odmetnik“. Kao dječak, Jesco je često boravio u popravnim domovima i ludnicama. Da bi ga izbavio iz nevolja, njegov otac D-Ray naučio ga je umjetnosti gorskog plesa, frenetičnoj verziji stepa, koja se pleše uz divlju glazbu bendža. Nakon očeve smrti, ludi Jesco obuje očeve step cipele i kreće na turneju s plesačkom točkom koju je uvježbao. Film prati njegov život sve do „imagarne“ ritualne smrti.

Budžet filma iznosio je dva milijuna dolara, a iako se radnja događa u Zapadnoj Virdžiniji, film je gotovo u cijelosti snimljen u Hrvatskoj (ostatak je ipak snimljen u Zapadnoj Virdžiniji). Reakcije kritike na film bile su vrlo pozitivne. Redateljski debi Dominica Murphyja ocjenjen je iznimno snažnim i kompleksnim umjetničkim radom. Posebno su pohvaljeni briljantna glazba i savršena gluma mladog Eduarda Hoggua u naslovnoj ulozi. Film je, u različitim kategorijama, osvojio više nagrada na filmskim festivalima širom svijeta.

Scene filma snimane su na Jakuševcu, najvećem zagrebačkom nedjeljnom „buvljaku“. Smješten u predgrađu, nedaleko rijeke Save, to je mjesto pretrpano rabljenim automobilima, motociklima, odjećom i tisućama najrazličitijih stvari, najčešće vrlo jeftinim, iako se ponekad nađe i pravih rariteta. Cjenkanje je tu zabava, makar mnogi ne dolaze zbog kupnje, već zbog gužve i autentične, jeftine lokalne hrane. Živost prostora i siromaški ugođaj savršeno su poslužili za potrebe filma.

Snimalo se i u Samoboru, gradiću 20-ak kilometara udaljenome od Zagreba, koji nosi nadimak "omiljenog izletišta Zagrepčana". Samobor svojim slikovitim naseljem i romantičnom okolicom odavna privlači izletnike, pogotovo manje zahtjevne planinare, jer nudi pitomo Samoborsko gorje i planinarske domove. Izletišta je osobito poznato po dobroj hrani i vinu, pa se tu nalaze brojne gostionice i lokali.

Uz Samobor, odnosno Samoborsko gorje u filmu je Apalačko gorje igrala i Medvednica, „zagrebačka gradska planina“ (1.035 metara), bogata bjelogoričnom i crnogoričnom šumom te izbrazdana brojnim planinarskim stazama, uz koje je smješteno desetak planinarskih domova.

Samobor

Glad II (2009.)

Redatelj:

Stephen Johnson

Napisao:

Scott Bassett

Glume:

Daniel Betts, Nadia

Cameron-Blakey, Judita

Frankovic

Produkcija:

Flame47, Mainframe

Productions

Kratki igrani film, koji se temelji na misterioznoj priči iz pera Scotta Bassetta. Saul (Daniel Betts) zatekne se jedne noći u nepoznatome gradu u inozemstvu i luta njegovim sablasnim uličicama, gdje slučajno susreće misterioznu i zavodljivu ženu, koja mu, čini se, nudi izlaz iz njegove situacije. No, pokaže se da žena s njim ima sasvim druge planove...

Film se snimao u Zagrebu na nekoliko lokacija. Gornji grad, najstariji dio Zagreba, smješten na uzvisini iznad centra grada, pružio je misteriozni ugođaj svojih starih ulica, trgova, zgrada i crkvi.

Glavni kolodvor poslužio je za neke scene svojom dojmljivom zgradom na južnoj strani Trga kralja Tomislava, od koje se na sjever pruža fascinantna vizura s kipom kralja Tomislava na konju, parternim vrtom i zgradom Umjetničkog paviljona, što noću sve pridonosi sablasnom ugođaju nepoznatog grada. U nekim kadrovima pojavljuje se i zgrada Paromlina. Radi se o jednoj od prvih tvornica u Zagrebu i rijetkom spomeniku industrijske arhitekture, izgrađenom 1862. Paromlin je potpuno izgorio 1906., ali je rekonstruiran, zajedno s 40-metarskim dimnjakom. I kasnije je gorio nekoliko puta, sve dok ga 1988. nije uništio jedan od najvećih gradskih požara. Od tada je ostavljen netaknut i predstavlja sjajnu kulisu za mračne trilere. Jedna od lokacija za ovaj film bila je i maksimirska šuma, dio velikog parka na istoku grada, inače popularnog zagrebačkog šetališta i izletišta, često rabljenog za snimanje filmova, noću obično za scene strave.

Paromlin

Maksimir

Max Schmelling (2010.)

Redatelj:

Uwe Boll

Napisaó: **Timo Berndt**

Glume:

Henry Maske, Susanne

Wuest, Heino Ferch

Producent:

Wolfgang Herold

Produkcija:

**Boll Kino Beteiligungs
GmbH & Co. KG, Herold
Productions, Jadran Film**

Njemački biografski film koji priča priču o njemačkoj boksačkoj ikoni Maxu Scmellingu. Središnji dio priče kulminira Scmellingovom borbom protiv Joe Louisa, jednom od deset najboljih boksačkih mečeva svih vremena, a biografski dio otkriva malo poznate detalje.

Maximillian Adolph Otto Siegfried Schmelling (1905-2005) bio je njemački boksač koji je od 1930. do 1932. držao titulu svjetskog prvaka u teškoj kategoriji. Njegove dvije borbe protiv Joea Louisa kasnih 30-ih nadišle su okvire boksa i postale svjetski društveni događaj, ponajviše zbog tadašnjeg sukoba dviju nacija kojoj su boksači pripadali. Iako je Scmelling surađivao s njemačkom vladom u naporima da se stiša izrazito negativan stav svjetske javnosti prema njemačkim unutar-njopolitičkim zbivanjima tijekom 30-ih, nikada nije postao članom nacističke partije. Dapače, nakon Drugog svjetskog rata, doznalo se da je Schmelling 1938. riskirao vlastiti život ne bi li spasio živote dvoje židovske djece.

Film prati Schmellingov život i koncentri-
ra se na spomenuto razdoblje, kada su ga u
Sjedinjenim Državama promotori najavljujivali kao

hladnokrvnog, zlog osvajača, Hitlerovu marionetu i mrzitelja Židova. Nasuprot tome, u Njemačkoj ga je nacistička propaganda portretirala kao herojski simbol njemačke sudbine i arijevske nadmoći. Psihološka studija međutim pokazuje da Schmelling nije bio ništa od toga. Film ga prikazuje kao kvalitetnog borca respektabilne boksačke tehnike i zavidna razuma. Sudar politike, ideala i zemalja često simbolički prati njegove borbe, barem u očima publike, ali nema pokrića u događajima u ringu. Umjesto da mu se dive na boksačkom umijeću, Amerikanci ga mrze kao nacista, a Nijemci na koncu odbacuju kao veliko razočaranje. Njegov status vrhunskog boksača bio je analiziran nezavisno od kulturnog simbolizma tek koncem Scmellingova života.

Eksterijerne scene iz Njemačke snimane su u zagrebačkoj Dalmatinskoj, tipičnoj sporednoj ulici u središtu grada, čije su trgovine i lokali, za tu priliku, dobile njemačke natpisne ploče. Ostali eksterijeri snimani su u raskošnom središnjem gradskom parku Zrinjevac, koji se svojim cvjetnim nasadima, zelenim površinama, fontanom, glazbenim paviljonom i elegantnim palačama i zgradama koje ga okružuju lako uklapa u radnju bilo kojega filma. Za potrebe elegantnih interijera, kao i mnogo puta u koprodukcijama snimanima u Zagrebu, poslužio je raskošni hotel Regent Esplanade, arhitektonsko remek-djelo iz 1925., inače jedan od najljepših hotela srednje Europe.

Hotel Esplanade

Dalmatinska ulica

Park Zrinjevac

Dvoboj

(2010.)

Redatelj:

Dover Koshashvili

Napisali:

Anton Čehov (roman),

Mary Bing (script)

Glume: **Andrew Scott,**

Fiona Glascott i Tobias

Menzies

Producent: **Donald**

Rosenfeld, Mary Bing

Produkcija:

Duel Productions

Radnja poprilično vjerne filmske adaptacije Čehovljeve novele „Dvoboj“ smještena je u morskome ljetovalištu u ruskoj regiji Kavkaz. Priča se usredotočuje na lik Laevskog, ruskog aristokrata i državnog službenika te njegovu ljubavnicu Nadyu, koju Laevsky pokušava napustiti.

Laevsky ne mari puno za svoj posao, a slobodno vrijeme uglavnom provodi pijući i kartajući. Živi s Nadyom, udatom ženom koju je zaveo i preteo od njezina supruga. Nenadano prima pismo iz kojeg saznaje da je Nadyin suprug umro, ali njoj to ne priopći. U međuvremenu, došao je do spoznaje da Nadyu zapravo nikada i nije volio i pribojava se vjenčanja s njom. U velikim je dugovima i pokušava iznaći način kako se izbaciti iz te situacije, pa postaje sve nervozniji. Nadya je zapostavljena i pokušava odvratiti turobne misli koketiranjem s drugim muškarcima, što vodi u nevolje. Kapetan Kirilin je uporan u svojim ljubavnim nastojanjima prema njoj i ne prihvaća ignoriranje, iako se Nadya već okrenula drugim muškarcima. Kirilin inzistira da se sastane s njom i u slučaju njena odbijanja prijeti skandalom.

Film je sniman u Hrvatskoj, a glumačka ekipa sastoji se uglavnom od britanskih i irskih glumaca. Film je dobio dobre kritike i nazvan je „još jednim remek-djelom producenata koji potpisuju dragulje iz filmografije Jamesa Ivoryja - Na kraju dana i Howard's End“. Pohvaljena je delikatna, profinjena i precizna gluma te ugođaj u kojem treba uživati „kao kad se pijucka čašica finog porta, gledajući kako sunce zalazi za morskome pučinom“.

Spomenutom ugođaju stare otmjene Rusije pridonijele su i scene snimane u Zagrebu. U jednoj od svojih brojnih filmskih inkarnacija, Gornji grad, najstariji dio Zagreba, svojim je drevnim ulicama, trgovima, kućama, palačama i crkvama s lakoćom „odigrao“ ruski gradić iz 19. stoljeća i tako dokazao da se, iako je proizvod sasvim druge, srednjoeuropske kulture, jednostavno može preobraziti i u slavenske gradove sjevera. Posebno dojmljivi ugođaj Gornjeg grada ima se zahvaliti i romantičnoj plinskoj rasvjeti (jednoj od rijetkih preživjelih u svijetu), koja je često bila snažno sredstvo u rukama vještih filmskih snimatelja koji su radili u Zagrebu.

Gornji grad

Soba 304

(2011.)

Redatelj:

Birgitte Stærmosé

Napisao: **Kim Fupz**

Aakeson (scenarij)

Glume: **Mikael Birkkjær,**

David Dencik, Trine

Dyrholm

Producent:

AlphaVille Pictures

Produkcija:

AlphaVille Pictures

Copenhagen, Mainframe

Productions

Danska drama, koja započinje pucnjem u jednom hotelu u Kopenhagenu. Tu se sudbinskim slučajem isprepliću vrlo raznoliki životi i prošlosti ljudi (multijezične naracije) - nesretna stjuardesa koja žudi za bliskošću, imigrant opsjednut osvetom, direktor hotela izgubljen u svome očaju, žena koju je napustio suprug, recepcionist koji je okrvavio ruke... Ti se ljudi sreću u intimnome ozračju hotelskih soba, otkrivaju svoje tajne, dok se neočekivani događaji sublimiraju u dramsku priču o ljubavi i čežnji.

Film je snimljen u Zagrebu, a kritika ističe da su scenografija i snimateljski rad vizualno naglasili klaustrofobični ugođaj, onaj koji korespondira s psihološkim stanjem likova.

Ulogu neimenovog kopenhagenskog hotela odigrao je zagrebački Hotel Palace, prvi moderni gradski hotel koji je prije par godina navršio punih stotinu godina. Taj secesijski ljepotan što se šepuri prema čistini prostranog Strossmayerovog trga, odakle promatrač može nesmetano uživati u trokatnome zdanju s bezbroj zanimljivih fasadnih detalja, kulturno je mjesto zagrebačke društvene povijesti i institucija uz koju se vezuju brojna poznata domaća i strana imena. Produkciji je savršeno odgovarao i obližnji središnji gradski

park Zrinjevac (dio Zelene potkove, velikog sustava parkova i zelenih površina u samome središtu grada), koji je svojom iznimnom slikovitosti, stoljetnim platanama, cvjetnim nasadima, glazbenim paviljonom, stazama i klupama pružio zanimljive vizure, povremeno olakšanje gledatelju od teških klaustrofobičnih scena. Hotelsku garažu za potrebe filma „odigrala“ je ona Hotela International, modernog zdanja smještenog nešto južnije od centra grada.

Turistička zajednica grada Zagreba
Kaptol 5, 10000 Zagreb
www.zagreb-touristinfo.hr
info@zagreb-touristinfo.hr

IZDAVAČ:

Turistička zajednica grada Zagreba

ZA IZDAVAČA:

Dr. sc. Amelia Tomašević

PRODUKCIJA:

M 14 d.o.o. (Jet-set magazin)
Preradovićeva 23
10000 Zagreb

UREDNICI:

Mihovil Švigir
Dubravka Mičić

TEKST:

Velimir Cindrić

OBLIKOVANJE I PRIJELOM:

Marin Stojić

FOTOGRAFIJE:

Jadran Mimica
Romeo Ibrišević
Dražen Pajtlar
Mirjana Valjak - Porupski
Formula Film arhiva
Jadran Film
Turistička zajednica grada Zagreba

ZAHVALA:

Boris Dmitrović
Damir Gabelica
Igor Nola

TISAK:

Kerschoffset Zagreb d.o.o.

ISBN 978-953-228-076-0

HRVATSKA